

40 προτάσεις σε 8 πεδία για την αναμόρφωση του εταιρικού δικαίου και την ολοκλήρωση μιας ημιτελούς σημαντικής μεταρρύθμισης

Η χάραξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για **το εταιρικό δίκαιο** στη χώρα μας, που θα εναρμονίζεται με τις καλύτερες διεθνείς πρακτικές, αποτελεί μια **μεταρρυθμιστική αναγκαιότητα για την προσέλκυση θεσμικών επενδυτών**. Το **σχέδιο νόμου για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς** που μόλις [κατατέθηκε στη Βουλή](#) αποτελεί **το πρώτο θετικό βήμα**, αρκεί να ακολουθήσει άμεσα και η απαραίτητη προσαρμογή του φορολογικού πλαισίου, καθώς παρά τις ευελιξίες που παρέχει αγνοεί τα αναγκαία φορολογικά κίνητρα (δείτε εδώ [special report](#) του ΣΕΒ). Αντίστοιχες καλές προσπάθειες είχαν προηγηθεί με την αναμόρφωση του νόμου για τις ΑΕ, τις ΕΠΕ και τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπηρεσίας μιας στάσης.

Μια σειρά από δείκτες επιβεβαιώνουν την ανάγκη αναμόρφωσης του εταιρικού δικαίου. Εξετάζοντας την ταυτότητα της ελληνικής επιχειρηματικότητας, η οποία αριθμεί πλέον 194,7 χιλ επιχειρήσεις (ΟΕ 36,5%, ΑΕ 18,7% και ΙΚΕ 15,6%) καταλαβαίνει κανείς ότι **οι νομικές μορφές που παρέχουν ευελιξία** και επιτρέπουν την προσαρμογή της διοίκησης στην οικονομική και φορολογική πραγματικότητα **συγκεντρώνουν την προτίμηση της αγοράς**. Τα ποσοστά μάλιστα εταιρικών μετασχηματισμών που μέχρι σήμερα παραμένουν χαμηλά (την περίοδο από το 2012 έως και σήμερα πραγματοποιήθηκαν μόλις 9.778 μετατροπές 1.583 συγχωνεύσεις, 65 διασπάσεις και 42 αποσχίσεις) αποδεικνύουν ότι σημαντικές αγκυλώσεις στο εταιρικό πλαίσιο διατηρούνται. Τελικά **το εταιρικό κανονιστικό πλαίσιο προσθέτει ένα ακόμη πρόβλημα στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να αναδιαρθρωθούν, να προσελκύσουν κεφάλαια και να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους**.

Η δύσκολη αυτή πραγματικότητα επιβεβαιώνεται και από τη χαμηλή κατάταξη της χώρας στους δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας και του World Economic Forum, όπου παραμένει χαμηλή. 27η μεταξύ των χωρών της ΕΕ στην Έκθεση Ανταγωνιστικότητας του WEF και διαχρονικά επτά (7) περίπου μονάδες χαμηλότερα από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο στην έκθεση Doing Business.

Ο ΣΕΒ αναγνωρίζοντας το **εταιρικό δίκαιο** ως σημαντική παράμετρο αναμόρφωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος **για την προσέλκυση επενδύσεων**, μελετά επιτυχημένα παραδείγματα άλλων χωρών, αξιολογεί τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις και διατυπώνει **40 προτάσεις σε 8 πεδία** για την άμεση αναμόρφωσή του. Παρεμβάσεις στη ρύθμιση των ευθυνών μελών ΔΣ, στην εταιρική διακυβέρνηση, στη δημοσιότητα, στους εταιρικούς μετασχηματισμούς και στο δίκαιο αφερεγγυότητας αλλά και στην άσκηση κρατικού ελέγχου και εποπτείας αποτελούν **τις αναγκαίες συνθήκες για την ολοκλήρωση μιας ακόμη ημιτελούς σημαντικής μεταρρύθμισης που θα συμβάλει σημαντικά ώστε να μη χάσουμε το τρένο του διεθνούς ανταγωνισμού**.

Το παρόν συντάχθηκε από τον Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών του ΣΕΒ, αξιοποιώντας στοιχεία που παράχθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Μηχανισμός παρακολούθησης των αλλαγών και υποστήριξης των δράσεων ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας της βιομηχανίας», το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Εισαγωγή: το εταιρικό δίκαιο ως σημαντική παράμετρος διαμόρφωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Το εταιρικό δίκαιο¹ οφείλει να συμπορεύεται και να εκφράζει το πνεύμα της διαρκώς εξελισσόμενης οικονομικής πραγματικότητας, **να απαντάει αποτελεσματικά στις υπάρχουσες ανάγκες της αγοράς** και να διαβλέπει τις επερχόμενες προκλήσεις. Και αυτό γιατί οι επενδυτές ζητούν απλούς, σαφείς και σταθερούς κανόνες ευθυγραμμισμένους με τη λειτουργία των αγορών. Δεν είναι τυχαίο ότι οι δύο εκ των πιο γνωστών και καθιερωμένων διεθνών Εκθέσεων, η Έκθεση Ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum (WEF) και η Έκθεση Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας, περιλαμβάνουν βασικές πτυχές του εταιρικού δικαίου στις παραμέτρους που χρησιμοποιούν για να μετρήσουν το βαθμό ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και φιλικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος των χωρών. Ωστόσο **οι επιδόσεις της Ελλάδας δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικές** παρά το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα διαρκώς καλεί για νομοθετική σταθερότητα και συναλλακτική εμπιστοσύνη. Το **νομοθετικό πλαίσιο** είτε λόγω συγκεκριμένων επιλογών, είτε λόγω των συχνών και αποσπασματικών αλλαγών, είτε λόγω του τρόπου που ερμηνεύεται και εφαρμόζεται στην πράξη από τη διοίκηση, **δυσκολεύεται να παρέχει τα εχέγγυα που οι επιχειρηματίες αναζητούν**, επιδρώντας τελικά με αρνητικό τρόπο στη χάραξη επιχειρηματικών στρατηγικών και στην πραγματοποίηση επενδύσεων.

Για την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος, **τα τελευταία χρόνια**, στο πλαίσιο των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών, **έχουν υλοποιηθεί σημαντικές προσπάθειες για την αναμόρφωση του εταιρικού δικαίου²**. Ενδεικτικά αναφέρονται η δημιουργία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) και της Υπηρεσίας Μίας Στάσης (ΥΜΣ), η νέα εταιρική μορφή της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ), η έναρξη της ηλεκτρονικής Υπηρεσίας Μίας Στάσης (e-ΥΜΣ), οι αλλαγές στο δίκαιο των Ανωνύμων Εταιρειών (ΑΕ) και των Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), η αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, κ.ά. **Το σχέδιο νόμου για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς** που μόλις κατατέθηκε στη Βουλή αποτελεί ένα ακόμη **θετικό βήμα, αρκεί να ακολουθήσει άμεσα και η απαραίτητη προσαρμογή του φορολογικού πλαισίου**, καθώς παρά τις ευελιξίες που παρέχει αγνοεί τα αναγκαία φορολογικά κίνητρα (δείτε εδώ [special report](#))

Για τον ΣΕΒ, οι πυλώνες του εταιρικού δικαίου που συνιστούν για επιχειρηματίες και επενδυτές κρίσιμους παράγοντες διαμόρφωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, είναι συνοπτικά οι εξής:

α) **Έναρξη, λειτουργία και παύση επιχείρησης**: Οι διαδικασίες έναρξης μιας επιχείρησης πρέπει να είναι εύκολες και να μπορούν να ολοκληρωθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα, ακόμα και εξ αποστάσεως αξιοποιώντας κάθε τεχνολογική δυνατότητα. Η επέκτασή της φιλοσοφίας αυτής και στις υπόλοιπες εταιρικές πράξεις είναι επίσης επιβεβλημένη ώστε να μην επιβαρύνεται το επιχειρείν αλλά ούτε και η δημόσια διοίκηση, με επαναλαμβανόμενες ενέργειες.

β) **Κρατικός έλεγχος και εποπτεία**: Η συγκεκριμένη παράμετρος συνδέεται τόσο με την «έναρξη επιχείρησης», όσο και με τα υπόλοιπα στάδια ζωής μιας επιχείρησης και σχετίζεται με την κρατική παρέμβαση και έλεγχο των εταιρικών πράξεων πριν την καταχώρισή τους στο επίσημο μητρώο. Ποιος θα είναι ο βαθμός εμπλοκής της δημόσιας διοίκησης; Θα αφορά τυπικό ή ουσιαστικό έλεγχο; Σε ποια σημεία και με πόση λεπτομέρεια; Πώς θα διασφαλιστεί από τη μια η ελαχιστοποίηση του διοικητικού βάρους η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο του φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και από την άλλη, το δημόσιο συμφέρον;

¹ Δείτε [εδώ](#) συγκεντρωμένους τους ορισμούς των βασικότερων εννοιών του παρόντος δελτίου.

² Δείτε [εδώ](#) χρονολόγιο των βασικών νομοθετικών παρεμβάσεων του εταιρικού δικαίου.

γ) **Ευθύνες μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ):** Το πλαίσιο που διέπει τις ευθύνες των μελών του ΔΣ απέναντι στους μετόχους, τους εργαζομένους, το κράτος και τους πιστωτές, καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα των στελεχών που το απαρτίζουν, διότι συνδέεται με τα κίνητρα τους να συμμετέχουν σε επιχειρηματικά σχήματα, να αναλάβουν ρίσκα και να πάρουν σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις.

δ) **Δημοσιότητα:** Η δημοσιότητα των εταιρικών πράξεων και στοιχείων προάγει τη διαφάνεια και την ενημέρωση των πιστωτών, επενδυτών, προμηθευτών, μετόχων, εργαζομένων και του ίδιου του κράτους, ενισχύοντας κατ' επέκταση την εμπιστοσύνη στις συναλλαγές.

ε) **Εταιρική διακυβέρνηση:** Αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας επιχείρησης που επιθυμεί να προσελκύσει επενδυτές, διότι συνιστά τη δομή μέσω της οποίας προσεγγίζονται και τίθενται οι στόχοι της εταιρείας, εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζει κατά τη λειτουργία της, προσδιορίζονται τα μέσα επίτευξης των εταιρικών στόχων και παρακολουθείται η απόδοση της διοίκησης κατά τη διαδικασία εφαρμογής των παραπάνω. Πώς προστατεύονται οι μέτοχοι της μειοψηφίας; Πώς επιλέγονται τα μέλη του ΔΣ και ποια η θητεία και η πολιτική αποδοχών τους; Πώς λειτουργεί ο εσωτερικός έλεγχος; Η ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης μιας επιχείρησης και το πλαίσιο που τη διέπει είναι βασική παράμετρος αξιολόγησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος καθώς δεικνύει τη δέσμευση και την ικανότητα αφενός της διοίκησης να υλοποιήσει το επιχειρηματικό της πλάνο και αφετέρου της ίδιας της οικονομίας να δημιουργήσει ένα κλίμα εμπιστοσύνης για την προσέλκυση κεφαλαίων.

στ) **Εταιρικοί μετασχηματισμοί:** Το πλαίσιο που διέπει τις συγχωνεύσεις, τις διασπάσεις και τις μετατροπές επιχειρήσεων διευκολύνει την προσέλκυση και ταχεία υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων. Οι εταιρικοί μετασχηματισμοί μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία αποδοτικότερων επιχειρηματικών, οργανωτικών και χρηματοδοτικών σχημάτων, στην ανεμπόδιστη προώθηση σχεδίων εξυγίανσης επιχειρήσεων, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομικής ικανότητας και στην προστασία των δικαιωμάτων όλων των ενδιαφερόμενων μερών (εργαζομένων, μετόχων, και πιστωτών).

ζ) **Δίκαιο αφερεγγυότητας:** Η διαχείριση της επιχειρηματικής αποτυχίας αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας για την οικονομία συνολικά, γιατί συνδέεται με την λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ανταγωνιστικότητά της. Το πτωχευτικό δίκαιο θα πρέπει να εγγυάται αφενός τη «δεύτερη ευκαιρία» για όσους τη δικαιούνται και αφετέρου την αποφυγή του «ηθικού κινδύνου» μέσω της στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Έτσι, είναι σημαντικό οι προπτωχευτικές και πτωχευτικές διαδικασίες να μπορούν να ολοκληρωθούν αποτελεσματικά, με ταχύτητα και με ασφάλεια δικαίου.

Κατά τον ίδιο τρόπο αξιολογείται και η φορολογική διάσταση κάθε επιχειρηματικής απόφασης.

Αυτό αφορά τόσο στην εξέταση των ευθυνών των μελών του ΔΣ όσο και στη φορολογική μεταχείριση της διαγραφής χρεών και απαιτήσεων αλλά και στους εταιρικούς μετασχηματισμούς.

Ξεκινώντας από τη σύσταση και φτάνοντας μέχρι και την πτώχευση, το εταιρικό δίκαιο, ορίζει το πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής τους, προσδιορίζει τις διαθέσιμες επιλογές μετασχηματισμών και επιβάλλει κανόνες δημοσιότητας και διακυβέρνησης που συνδέονται με την εμπιστοσύνη στις συναλλαγές και την προστασία των ενδιαφερόμενων μερών.

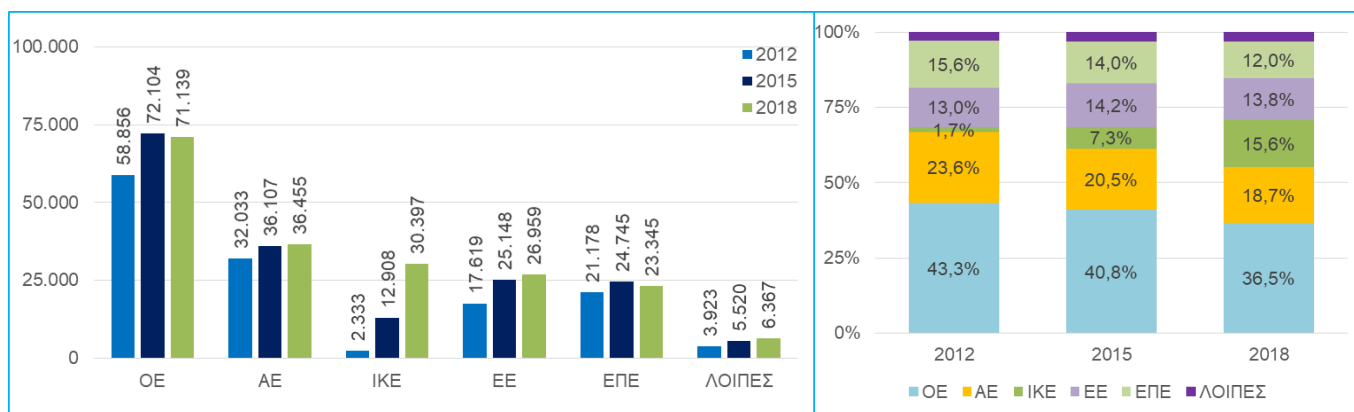

Η σημερινή εικόνα

Προκειμένου να έχουμε εικόνα για το μέγεθος της ελληνικής αγοράς, σύμφωνα με **στοιχεία της βάσης δεδομένων του ΓΕΜΗ**, ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων στην Ελλάδα (πλην των ατομικών επιχειρήσεων³) ήταν 135 χιλ. το 2012 και έως το 2018 αυξήθηκε σε 194,7 χιλ. (**Δ1**). Μελετώντας τη διάρθρωση ανά νομική μορφή, οι ΟΕ αποτελούν την πλειονότητα, με μερίδιο 36,5% το 2018, αν και παρουσίασαν τη μεγαλύτερη μείωση από το 2010, και ακολουθούν οι ΑΕ με μερίδιο 18,7%. Η νέα νομική μορφή των ΙΚΕ καλύπτει πλέον το 15,6% των επιχειρήσεων, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση μέσα σε μόλις 5 χρόνια από τη θέσπισή της. Συνάγεται επομένως το συμπέρασμα ότι **νομικές μορφές που παρέχουν ευελιξία** και επιτρέπουν την προσαρμογή της διοίκησης στην οικονομική και φορολογική πραγματικότητα **συγκεντρώνουν την προτίμηση της αγοράς**.

Δ1. Αριθμός επιχειρήσεων και διάρθρωση ανά νομική μορφή στο σύνολο της χώρας (2012, 2015, 2018) Πηγή: ΓΕΜΗ

Επιπροσθέτως σύμφωνα με τα στοιχεία του ΓΕΜΗ, πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2012 έως και σήμερα 9.778 μετατροπές επιχειρήσεων, 1.583 συγχωνεύσεις και μόλις 65 διασπάσεις και 42 αποσχίσεις (**Δ2**), αποτυπώνοντας τα προβλήματα στο πλαίσιο των εταιρικών μετασχηματισμών, λόγω μη πρόβλεψης δυνατότητας συγκεκριμένων επιχειρηματικών επιλογών, πολύπλοκων διαδικασιών, διάσπαρτων διατάξεων και ζητημάτων νομικής ασάφειας (βλ. αναλυτικά σχετικό [special report ΣΕΒ](#)).

Δ2. Στοιχεία εταιρικών μετασχηματισμών στην Ελλάδα, 2012-2018 Πηγή: ΓΕΜΗ

Έτος	Μετατροπές	Συγχωνεύσεις	Διασπάσεις	Αποσχίσεις
2012	13	123	2	4
2013	1.484	390	24	12
2014	1.719	378	22	11
2015	1.788	228	12	6
2016	1.342	181	0	4
2017	2.244	210	3	3
2018	1.188	73	2	2
Σύνολο	9.778	1.583	65	42

³ Οι ατομικές επιχειρήσεις ήταν: 498,9 χιλ. το 2012, 580,2 χιλ. το 2015 και 597,3 χιλ. το 2018.

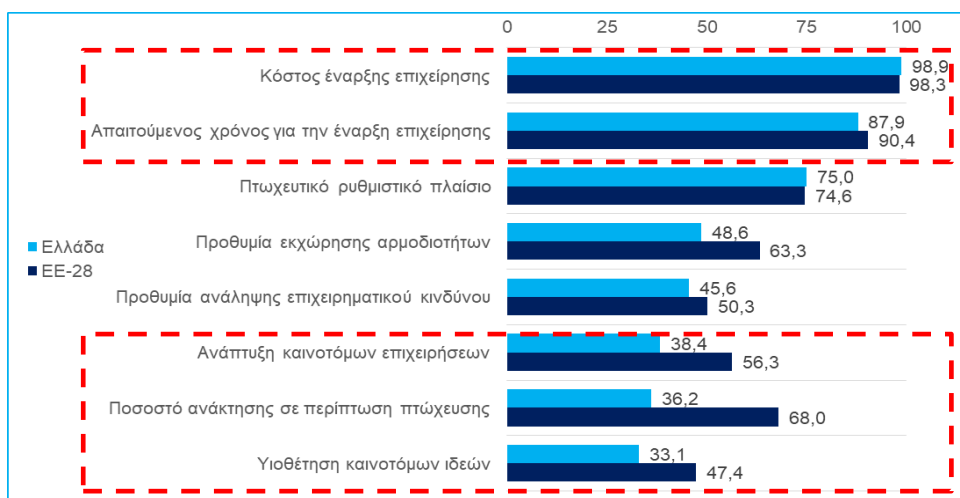

Στην Έκθεση Ανταγωνιστικότητας του WEF για το 2018, η Ελλάδα κατατάσσεται 57η μεταξύ 140 χωρών (και 27η στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης), χάνοντας 4 θέσεις σε σχέση με το 2017 (**Δ3**). Για τη μέτρηση της επίδοσης των χωρών ως προς την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας τους χρησιμοποιούνται 12 πυλώνες παραγωγικότητας, μεταξύ των οποίων και ο πυλώνας «Δυναμική ανάπτυξη επιχειρήσεων», ο οποίος συνδέεται άμεσα με πτυχές του εταιρικού δικαίου. Η Ελλάδα το 2018 στον συγκεκριμένο πυλώνα καταλαμβάνει μόλις την 72^η θέση ενώ υστερεί και στο ποσοστό ανάκτησης σε περίπτωση πτώχευσης και παράγοντες καινοτομίας. Αντιθέτως, όπως θα δούμε αναλυτικότερα παρακάτω, θετικά έχουμε αξιολογηθεί στα πεδία που σχετίζονται με την έναρξη επιχείρησης όπου πράγματι τα τελευταία έτη έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις (**Δ4**).

Δ3. Κατάταξη (θέση) Ελλάδας στον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας, συνολικά και ανά πυλώνα (2018)

Πηγή: [World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018, Οκτ. 2018](#)

Πυλώνας παραγωγικότητας	Κατάταξη (140 χώρες)
Δείκτης Ανταγωνιστικότητας	57
Υγεία	21
Δεξιότητες	39
Καινοτομία	44
Υιοθέτηση ΤΠΕ	57
Μέγεθος αγοράς	58
Υποδομές	63
Αγορά προϊόντων	63
Δυναμική ανάπτυξη επιχειρήσεων	72
Μακροοικονομική σταθερότητα	83
Θεσμοί	87
Αγορά εργασίας	107
Χρηματοπιστωτικό σύστημα	114

Δ4. Βαθμολογία στον πυλώνα «Δυναμική ανάπτυξη επιχειρήσεων» για την Ελλάδα και την ΕΕ-28 (2018)

Σημ.: Κλίμακα 0-100, όπου 100 = καλύτερη επίδοση

Πηγή: [World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2018, Οκτ. 2018](#)

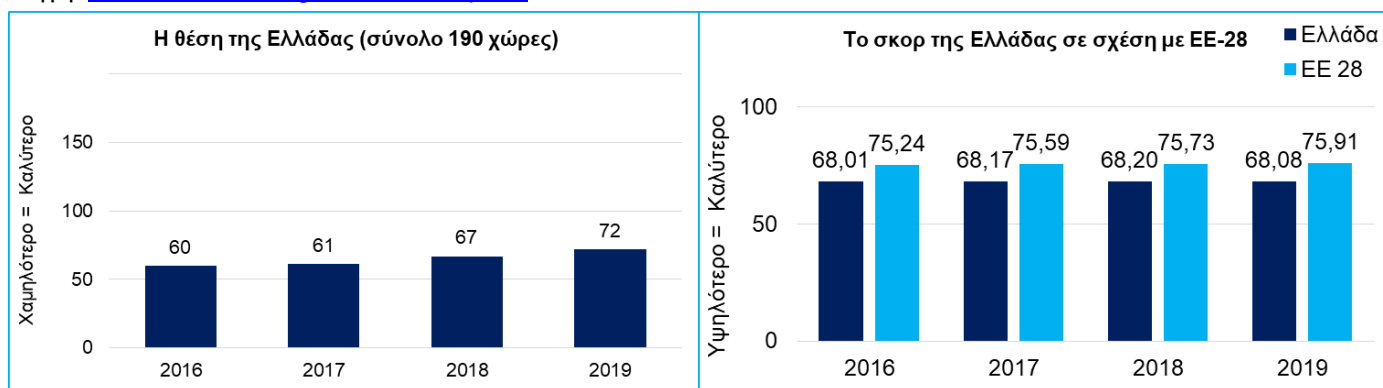
Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της Έκθεσης, το αναπτυξιακό περιβάλλον της Ελλάδας εμφανίζεται αδύναμο να δημιουργήσει υψηλούς ρυθμούς αύξησης επενδύσεων και παραγωγικότητας, ειδικά σε τομείς υψηλής τεχνολογικής έντασης και εξωστρεφούς δραστηριότητας. Δεν πρέπει συνεπώς να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι στην Ελλάδα η παραγωγικότητα (και κατ' επέκταση τα εισοδήματα) είναι στο 50% της μέσης παραγωγικότητας του 50% των πιο αναπτυγμένων χωρών του κόσμου (βλ. αναλυτικά σχετικό [εβδομαδιαίο δελτίο ΣΕΒ](#)).

Στην Έκθεση **Doing Business** της Παγκόσμιας Τράπεζας για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η Ελλάδα υποχώρησε για τέταρτη συνεχή χρονιά το 2019 στην κατάταξη του ομώνυμου Δείκτη και πλέον βρίσκεται στην 72η θέση μεταξύ 190 χωρών, από την 60η που βρισκόταν το 2016 (**Δ5** - αριστερά). Και, παρότι ο Δείκτης παρουσίασε μικρές αυξομειώσεις την ίδια περίοδο, η Ελλάδα διατηρεί διαχρονικά μια απόσταση επτά (7) περίπου μονάδων από το μέσο όρο της ΕΕ (**Δ5** - δεξιά), οι οποίες αντιστοιχούν σε 35 περίπου θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη. Τα εν λόγω μεγέθη αποτυπώνουν εύληπτα ότι η χώρα «χάνει το τρένο» του διεθνούς ανταγωνισμού.

Δ5. Επίδοση Ελλάδας στον Δείκτη Doing Business, βάσει θέσης και σκορ (2016-2019)

Πηγή: [World Bank, Doing Business Reports](#)

Μελετώντας την επίδοση της Ελλάδας σε τρεις υποδείκτες που συνδέονται άμεσα με το εταιρικό δίκαιο, προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα (**Δ6**)⁴:

➤ **Έναρξη επιχείρησης:** Η Ελλάδα βελτιώνεται προοδευτικά με το σχετικό υποδείκτη να διαμορφώνεται πλέον σχεδόν σε άριστο επίπεδο (92,39/100), χάρη σε μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις όπως η λειτουργία της ΥΜΣ για τη σύσταση επιχείρησης τον Απρίλιο του 2011. Τα αποτελέσματα της μεγάλης αυτής, για τα ελληνικά δεδομένα τομής αποτυπώνονται στον σχετικό υποδείκτη στην Έκθεση του 2012⁵. Αργότερα, το 2012 με τη θέσπιση της ΙΚΕ, της νέας ευέλικτης εταιρικής μορφής⁶, καταργήθηκε η απαίτηση για ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο και το πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας, το 2016 καταργήθηκε η υποχρέωση χρήσης εταιρικής σφραγίδας κατά το άνοιγμα εταιρικού λογαριασμού και η ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα στο στάδιο της σύστασης για όλους τους εταιρικούς τύπους ενώ τέλος η έναρξη λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, καταγράφηκε στην Έκθεση του 2018 ως άλλο ένα σημαντικό βήμα απλούστευσης.

➤ **Προστασία μετόχων μειοψηφίας:** Πέρα από την εισαγωγή απαίτησης για απόφαση ΔΣ για την πραγματοποίηση συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη η οποία συνέβαλε στη σημαντική ενίσχυση της αξιολόγησης της χώρας όσον αφορά στην προστασία μετόχων μειοψηφίας την περίοδο 2012-2014, τα τελευταία έτη στην Έκθεση δεν καταγράφεται κάποια άλλη σημαντική παρέμβαση.

⁴ Σημειώνεται ότι: α) ο Δείκτης Doing Business και οι Υποδείκτες του καταγράφουν μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν την προηγούμενη χρονιά, β) η μείωση/αύξηση των διαδικασιών είναι κρίσιμης σημασίας και γ) ενώ μπορεί το σκορ να βελτιώνεται δεν σημαίνει απαραίτητα ότι βελτιώνεται και η κατάταξη μιας χώρας (γιατί μπορεί π.χ. οι υπόλοιπες χώρες να βελτιώθηκαν ακόμα περισσότερο), επομένως θέση και σκορ πρέπει να εξετάζονται συνδυαστικά.

⁵ Ειδικότερα, καταγράφεται μείωση του αριθμού των διαδικασιών από 10 (Έκθεση 2012) σε 5 (Έκθεση 2014).

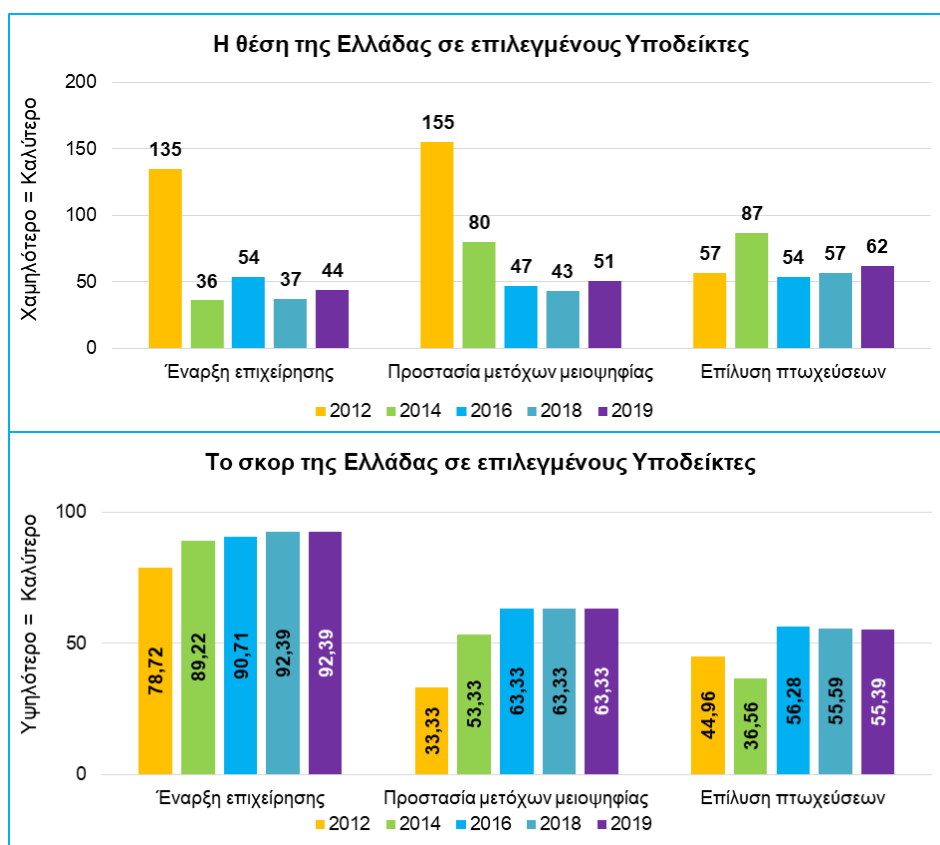
⁶ Η ΙΚΕ αντικατέστησε την ΕΠΕ ως νομική μορφή αναφοράς του Δείκτη Doing Business.

➤ **Επίλυση πτωχεύσεων:** Αρκετές από τις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν τα τελευταία χρόνια στο πτωχευτικό δίκαιο κινήθηκαν σε σωστές βάσεις, παρόλο που διαπιστώνονται ενδείξεις οπισθοδρόμησης που πρέπει να αναστραφούν. Επιπλέον παραμένουν ρυθμίσεις που χρήζουν βελτιώσεων ώστε να αποτυπωθούν στο σχετικό υποδείκτη. Ωστόσο αρνητικά αξιολογήθηκε η αύξηση του χρόνου επίλυσης πτωχεύσεων από 3 έτη το 2012 σε 3,5 έτη το 2014, ενώ η βελτίωση που καταγράφεται το 2016 αποδίδεται στην εισαγωγή μιας νέας παραμέτρου, του δείκτη επίλυσης αφερεγγυότητας (insolvency framework index)⁷.

Δ6. Επίδοση Ελλάδας σε επιλεγμένους Υποδείκτες Doing Business, βάσει θέσης και σκορ (2012-2019)

Πηγή: [World Bank, Doing Business Reports](#)

Χρήσιμα συμπεράσματα για τη μέτρηση της αξιολόγησης του εταιρικού δικαίου στην Ελλάδα προκύπτουν επίσης, στην ετήσια έρευνα «**Ο Σφυγμός του Επιχειρείν**» για το επιχειρηματικό περιβάλλον που πραγματοποιεί ο ΣΕΒ με τη συνδρομή της MRB (δείτε [εδώ](#) αναλυτικά). Ειδικότερα, περισσότεροι από ένας στους πέντε επιχειρηματίες εξακολουθούν να θεωρούν ότι οι διαδικασίες έναρξης, μεταβολής, λύσης ή και πτώχευσης μιας επιχείρησης δυσκολεύουν σημαντικά την καθημερινή τους λειτουργία, αποτυπώνοντας έτσι εύληπτα τα περιθώρια βελτίωσης που ακόμα απομένουν (Δ7). Επιπλέον, η απλοποίηση των διαδικασιών που έχουν επέλθει στη σύσταση επιχείρησης σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των εργαλείων της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης έχουν διευκολύνει πράγματι σημαντικά την καθημερινότητα του επιχειρείν, με αποτέλεσμα η Υπηρεσία ΓΕΜΗ να λαμβάνει τη δεύτερη θέση μεταξύ των φορέων της δημόσιας διοίκησης ως προς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (Δ8).

⁷ Η εν λόγω παράμετρος υπολογίζεται από την Έκθεση 2015 και έπειτα.

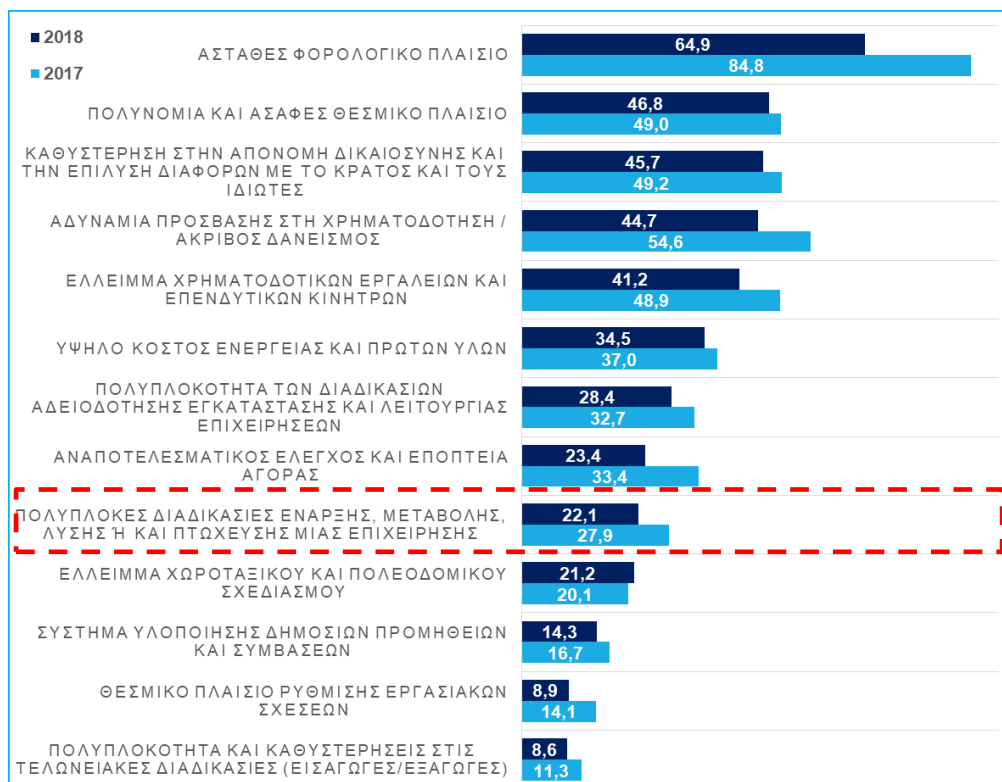

Δ7. Αξιολόγηση εμποδίων που σχετίζονται με την Καθημερινή Λειτουργία των Επιχειρήσεων (2017-2018)

Σημ.: Κλίμακα από 1 έως 5, όπου 1 = Καμία Δυσκολία και 5 = Πολύ Μεγάλη Δυσκολία
Δυνατότητα πολλαπλών επιλογών

Εμφάνιση απάντησης «Πολύ Μεγάλη Δυσκολία».

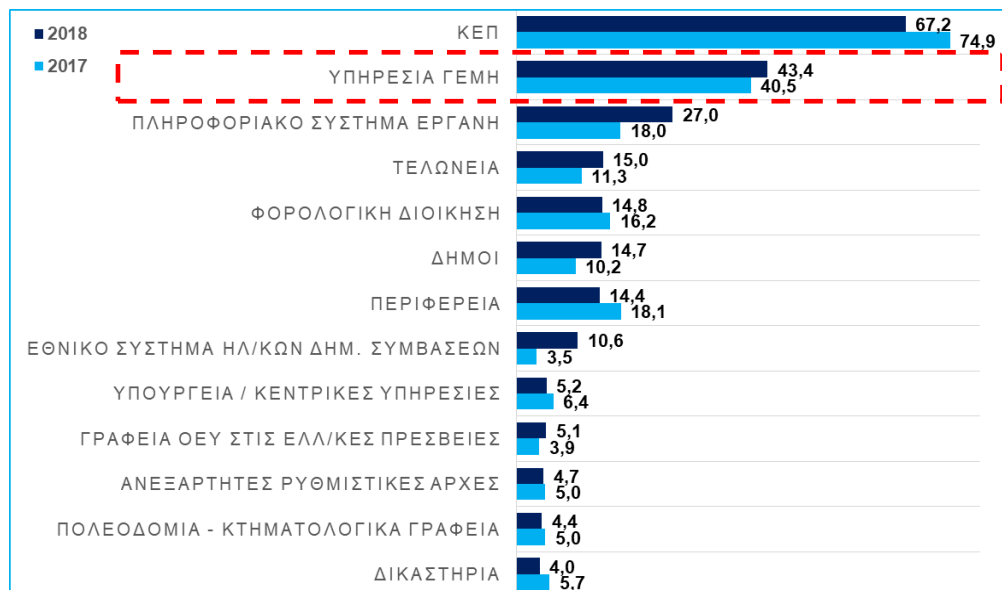
Πηγή: ΣΕΒ, Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, Ετήσια έρευνα «Ο σφυγμός του επιχειρείν».

Δ8. Ποσοστό επιχειρήσεων που δηλώνουν ικανοποίηση από την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους δημόσιους φορείς / υπηρεσίες (2017-2018)

Πηγή: ΣΕΒ, Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, Ετήσια έρευνα «Ο σφυγμός του επιχειρείν»

Σημ.: Κλίμακα από 1 έως 5, όπου 1 = Καθόλου Ικανοποιημένος, 5 = Πολύ Ικανοποιημένος
Εμφάνιση μόνο θετικών κρίσεων

Οι διεθνείς και εγχώριες έρευνες καταγράφουν βελτιώσεις στο εταιρικό δίκαιο κατά τα τελευταία έτη αλλά και αδυναμίες που είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν, προκειμένου να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον

Έναρξη (σύσταση) επιχείρησης

Το 2011, η [Υπηρεσία Μίας Στάσης \(ΥΜΣ\)](#) έγινε το ένα και μοναδικό σημείο από το οποίο πραγματοποιείται η **πρωτότυπη σύσταση εταιρείας οποιασδήποτε νομικής μορφής και, πέντε χρόνια μετά, το 2016**, η ηλεκτρονική της μορφή, η e-ΥΜΣ δίνει πλέον τη δυνατότητα ηλεκτρονικής εξ' αποστάσεως σύστασης ΙΚΕ, Ο.Ε και Ε.Ε και, σύμφωνα με τον προγραμματισμό, σταδιακά και έως το τέλος του 2019 θα μπορούν να συστήνονται και οι υπόλοιπες νομικές μορφές (ΑΕ και ΕΠΕ).

Η λειτουργία της ΥΜΣ επέδρασε με καταλυτικά θετικό τρόπο στην εξυπηρέτηση του επιχειρηματία στο στάδιο της σύστασης: Επέφερε **σημαντικότερες διευκολύνσεις** όχι μόνο προς τις επιχειρήσεις αλλά και τις δημόσιες υπηρεσίες, μείωσε **το κόστος και το χρόνο σύστασης** των εταιριών και μετέβαλε ουσιαστικά την κουλτούρα επιχειρήσεων και κράτους στο πεδίο της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Όπως σημειώνεται και στο **σχετικό υποδείκτη της Έκθεσης Doing Business 2019** η βαθμολογία της χώρας στην έναρξη επιχείρησης λαμβάνει πλέον 92,39 μονάδες στις 100 (**Δ6**).

Παρόλα αυτά, χωρούν περαιτέρω βελτιώσεις. Πέρα από την επέκταση της e-ΥΜΣ και **στη σύσταση των υπόλοιπων νομικών μορφών**, σε εκκρεμότητα παραμένει και **η επέκταση της ΥΜΣ** στην εγγραφή, διαγραφή και τις μεταβολές των **ατομικών επιχειρήσεων**, ώστε να αποφευχθούν οι διπλοεγγραφές στο ΓΕΜΗ και το taxis. Έτσι οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να καταχωρούν **μέσα από μία διαδικασία** τα απαιτούμενα στοιχεία τους, τα οποία και θα τηρούνται στο ΓΕΜΗ με τη δημοσιότητα που χρειάζεται για τη διαφάνεια των συναλλαγών. Αντίστοιχα επέκτασή της **στις υπόλοιπες διαδικασίες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια ζωής μιας επιχείρησης, στη βάση της αρχής «μόνο άπαξ» (once only principle)**. Και τούτο διότι, για τη μετατροπή, το μετασχηματισμό, την τροποποίηση του καταστατικού, τη συγχώνευση, διάσπαση, λύση ή αναβίωσή τους, οι επιχειρήσεις πρέπει να «χτυπήσουν» ίσως και πάνω από μια φορά την πόρτα της Υπηρεσίας ΓΕΜΗ, της ΔΟΥ, του Πρωτοδικείου και του οικείου οργανισμού κοινωνικής ασφάλισης, υποβάλλοντας συχνά τα ίδια δικαιολογητικά και διενεργώντας πληρωμές προς διαφορετικούς δικαιούχους. Η κατάσταση αυτή, πέραν της προφανούς απώλειας πολύτιμου χρόνου που συνεπάγεται, ενέχει επιπλέον σημαντικά αυξημένη ανασφάλεια και αβεβαιότητα ως προς τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τη διαδικασία. Ωστόσο είναι ενθαρρυντικό ότι, σε [πρόσφατη εκδήλωση του ΣΕΒ](#) ανακοινώθηκε η ανάληψη σχετικής πρωτοβουλίας, χωρίς παρόλα αυτά να έχει γνωστοποιηθεί το σχετικό χρονοδιάγραμμα.

Δ9. Η περίπτωση της Εσθονίας

Η Εσθονία καταλαμβάνει την 15^η θέση στον υποδείκτη «Έναρξη επιχείρησης» στην Έκθεση Doing Business 2019, καθώς έχει αναπτύξει γρήγορες και αποτελεσματικές διαδικασίες έναρξης εταιριών, με σημείο αναφοράς το [ηλεκτρονικό Μητρώο Επιχειρήσεων \(e-Business Register\)](#). Είναι χαρακτηριστικό ότι η καταχώριση μιας εταιρείας ολοκληρώνεται πλέον εντός 3,5 ημερών. Το Μητρώο βασίζεται στη βάση δεδομένων των Δικαστηρίων και συλλέγει δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Περαιτέρω, το [Company Registration Portal](#) προσφέρει τη δυνατότητα για συναλλαγές και καταχώριση εγγράφων προς το Μητρώο ηλεκτρονικά. Σήμερα 90% των νέων εταιριών ξεκινούν μέσω του Company Registration Portal και 99% των οικονομικών καταστάσεων υποβάλλονται σε αυτό.

Η βασικότερη καινοτομία του Μητρώου της Εσθονίας είναι η διασύνδεσή του με τα λοιπά μητρώα που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις. Έτσι, για παράδειγμα, με μόνη την εγγραφή στο Μητρώο των εταιριών η εταιρεία αυτομάτως εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο που τηρείται από τις Εθνικές Φορολογικές και Τελωνειακές Αρχές.

Δείτε [εδώ](#) περισσότερες πληροφορίες.

Κρατικός έλεγχος και εποπτεία

Ο βαθμός εμπλοκής του κράτους τόσο στην «έναρξη επιχείρησης» όσο και στα υπόλοιπα στάδια ζωής, παραδοσιακά ταυτίζεται με τη νομική μορφή ως ένδειξη του μεγέθους και άρα του δυνητικού αντικτύπου της στην αγορά. Θεωρώντας λοιπόν ίσως και λανθασμένα ότι η δυνητική διακινδύνευση του δημοσίου συμφέροντος είναι μεγαλύτερη στα μεγάλα εταιρικά σχήματα, ο κρατικός έλεγχος είναι μεγαλύτερος στις ΑΕ, λιγότερο στις ΕΠΕ και ΙΚΕ και ελάχιστος στις ΟΕ και ΕΕ. Σταδιακά όμως και **καθώς η άσκηση του ελέγχου αντί για προστασία του δημοσίου συμφέροντος κατέληξε να είναι μόνο περιττή γραφειοκρατική επιβάρυνση**, από το 2001⁸ και έπειτα μειώθηκε ακόμα και για τις ΑΕ, για να περιοριστεί τελικά με το νέο νόμο 4548/2018 ακόμα περισσότερο, μόνο στη σύσταση, το μετασχηματισμό και τη λύση.

Η νέα αυτή εξέλιξη συμβαδίζει με την πρόσφατη πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων κατά τη σύσταση εταιρειών⁹ ώστε, για συγκεκριμένες εταιρικές μορφές, η σύσταση, οι τροποποιήσεις και οι λοιπές πράξεις των εταιρειών και των υποκαταστημάτων τους να γίνονται σε ένα σημείο, ηλεκτρονικά χωρίς φυσική παρουσία των ιδρυτών ή των εκπροσώπων τους και να ολοκληρώνονται εντός 5 ημερών εφόσον ο εταιρικός φάκελος είναι πλήρης. **Η Ελλάδα είναι ήδη πολύ μπροστά:** Έχει υλοποιήσει την e-ΥΜΣ για τη σύσταση επιχειρήσεων ενώ **το ΓΕΜΗ είναι το πρώτο ευρωπαϊκό μητρώο που διασυνδέθηκε με τα εθνικά μητρώα των υπόλοιπων κρατών.**

Εύλογα επομένως προκύπτει το ερώτημα: Μπορεί ο κρατικός έλεγχος να γίνει ταχύτερος, για χάρη της ελαχιστοποίησης του διοικητικού βάρους η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο του φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος; Τι ρόλο μπορεί να παίξει το εταιρικό μητρώο και σε ποιο βαθμό θα διατηρήσει την εμπλοκή της η δημόσια διοίκηση;

Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου (**Δ10**) αποτελεί μια ενδιαφέρουσα καλή πρακτική

Δ10. Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου

Το **Μητρώο Επιχειρήσεων (Companies House)** του Ηνωμένου Βασιλείου είναι πολύ άρτια δομημένο και γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιείται συχνά ως ένα παράδειγμα καλής πρακτικής. Έχει περισσότερες από 4 εκ. επιχειρήσεις καταχωρημένες και ετησίως εγγράφονται περισσότερες από 600 χιλ. νέες επιχειρήσεις ενώ αυτές που διαγράφονται είναι σχεδόν 500 χιλ. (στοιχεία 2018).

Διασύνδεση και συνεργασία με άλλες Αρχές

Δεν υφίσταται πλήρης διασύνδεση του Μητρώου με άλλες Αρχές της χώρας, όπως η φορολογική (HM Revenue and Customs). Ωστόσο, προσφέρεται η δυνατότητα να καταχωρούνται σε ένα ηλεκτρονικό σημείο οι οικονομικές καταστάσεις και ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να τις κοινοποιεί τόσο στο Companies House όσο και στο HMRC προκειμένου να μην επαναλαμβάνεται η διαδικασία γνωστοποίησης δύο φορές (joint filings). Ο όγκος της ηλεκτρονικής πληροφορίας που κατέχει το Μητρώο εξασφαλίζει ότι μία Αρχή θα μπορέσει να λάβει εύκολα την πληροφορία που χρειάζεται για μία συγκεκριμένη εταιρεία. Οι σχετικές αναζητήσεις αντλούνται υπηρεσιακά, για το λόγο αυτό τίθενται δικλείδες ασφαλείας για το πώς το Μητρώο διαχειρίζεται και μοιράζεται με άλλες Αρχές ευαίσθητες πληροφορίες ή για το πώς μια εταιρεία διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει να μην μοιράζονται πληροφορίες υπό προϋποθέσεις.

Πηγές: Δείτε [εδώ](#), [εδώ](#) και [εδώ](#) σχετικές πληγές από το Companies House και τα σχετικά Μητρώα.

⁸ Ν. 2941/2001 και Ν. 3604/2007

⁹ [COM\(2018\) 239 final](#)

Κρατικός έλεγχος και εποπτεία

Η εποπτεία στο Μητρώο αν και αυστηρή, ασκείται κατά κύριο λόγο τυπικά, καθώς επικεντρώνεται στα στοιχεία που εισέρχονται στο σύστημα και με γνώμονα την ορθή πληροφόρηση των τρίτων. Δεν υφίσταται άλλη Αρχή (υπερκείμενη ή παράλληλη) που θα ελέγξει τη νομιμότητα των στοιχείων ή θα υπεισέλθει σε ουσιαστικό έλεγχο (όπως για παράδειγμα στην Ελληνική έννομη τάξη πραγματοποιεί η Διεύθυνση Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων).

Συνοπτικά, τα έγγραφα που γνωστοποιούνται από τις επιχειρήσεις ελέγχονται από το Μητρώο ως προς την πληρότητα και τυπικότητά τους, ήτοι: αν περιέχουν την πληροφορία που απαιτείται από τη νομοθεσία, αν αναφέρουν την επωνυμία και τον αριθμό μητρώου, εάν είναι υπογεγραμμένα, αν πληρούν τους κανόνες τυποποίησης που απαιτεί το Μητρώο (γλώσσα, χρησιμοποιούμενοι χαρακτήρες) και τέλος, αν έχει πληρωθεί το αναλογούν τέλος. Εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις, το συνηθέστερο είναι το Μητρώο να απορρίψει την καταχώριση και να υποδείξει τις απαιτούμενες διορθώσεις (συνηθέστερα συναντώνται λάθη σε ημερομηνία, επωνυμία εταιρείας, αριθμό εταιρείας, στοιχεία στις καταστάσεις και απουσία υπογραφής). Το Μητρώο διατηρεί το δικαίωμα να δεχθεί την καταχώριση και να υπομνήσει τις διορθώσεις σε μεταγενέστερο στάδιο (π.χ. όταν ένα τρίτο μέρος υποδείξει το λάθος), θέτοντας στην εταιρεία προθεσμία συμμόρφωσης. Το ποσοστό των απορρίψεων είναι στατιστικά πολύ χαμηλό (μόλις 2,2%), χάρη στη δυνατότητα “auto-validation” που προσφέρουν οι φόρμες ηλεκτρονικής καταχώρισης.

Ένα επιπρόσθετο κρίσιμο σημείο είναι οι εκπρόθεσμες γνωστοποιήσεις (late filings). Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γεγονός ότι στην περίπτωση αυτή, αν και το νομικό πλαίσιο κάνει λόγο για διοικητικής φύσεως κυρώσεις (πρόστιμο), το Μητρώο ενημερώνει τους χρήστες ότι οι καθυστερημένες γνωστοποιήσεις είναι στοιχείο αναξιοπιστίας της επιχείρησης και μπορεί να επηρεάσει και τυχόν συναλλαγές δανειοδότησής της καθώς οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί το χρησιμοποιούν ως ένδειξη αξιοπιστίας. Επιπλέον, σημειώνεται ότι μπορεί είτε να επιβληθεί ποινική κύρωση προσωπικά στους Διευθυντές ή ακόμη και υπό ειδικές περιστάσεις, να διαγραφεί η εταιρεία από το Μητρώο.

Τέλος, ένα άλλο σημαντικό μέσο πίεσης συνδέεται και με τη χορήγηση πιστοποιητικού “Good Standing”, το οποίο χορηγείται μόνο όταν η εταιρεία διατηρεί ενημερωμένες τις απαιτούμενες πληροφορίες στο Μητρώο.

Για την περαιτέρω ελαχιστοποίηση του διοικητικού βάρους, απαιτείται:

- Η ιδιόχειρη και **με ευθύνη των εταιρειών ηλεκτρονική εξ’ αποστάσεως καταχώριση** στο ΓΕΜΗ και χωρίς κανένα προηγούμενο έλεγχο των **πράξεων απολύτως τυπικού χαρακτήρα και φύσης**, όπως η αλλαγή έδρας.
- **Διασύνδεση του ΓΕΜΗ με επίσημα κρατικά μητρώα** ώστε η απαιτούμενη πληροφορία που εξυπηρετεί τους σκοπούς των συναλλαγών τους με τις επιχειρήσεις να επικαιροποιείται διαρκώς και να μειωθεί το διοικητικό βάρος από τους ελέγχους που συχνά διενεργούνται άσκοπα δύο και τρεις φορές.
- **Διασύνδεση του ΓΕΜΗ με μη κρατικά μητρώα**, έστω και έμμεσα, με στόχο την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής πληροφορίας για την ταχύτερη, φτηνότερη και ασφαλέστερη μεταβίβαση πληροφορίας η οποία ενδεικτικά μόνο χρησιμοποιείται για το άνοιγμα εταιρικού τραπεζικού λογαριασμού αλλά και την τακτική ενημέρωση των πιστωτικών ιδρυμάτων ώστε να τηρούν τους λογαριασμούς ενημέρους.

Ευθύνες των μελών Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ)

Το ζήτημα της ευθύνης των μελών των ΔΣ είναι πολύ σημαντικό διότι καθορίζει το πλαίσιο και την έκταση της ευθύνης της διοίκησης μιας επιχείρησης απέναντι σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: μετόχους, εργαζομένους, πιστωτές, προμηθευτές και κράτος. Έτσι, ένα αυστηρό πλαίσιο ευθυνών τόσο στο εταιρικό όσο και στο φορολογικό δίκαιο καταλήγει να επηρεάζει τόσο τη λήψη αποφάσεων για την πορεία της επιχείρησης (π.χ. αποφάσεις στρατηγικής), όσο και την **ποιότητα των στελεχών της διοίκησης** καθώς μπορεί να λειτουργήσει ως αντικίνητρο για τη συμμετοχή αξιόλογων στελεχών σε εταιρικά σχήματα.

Τα κρίσιμα σημεία που παραμένουν μετά τις αλλαγές του νέου νόμου των ΑΕ (ν. 4548/2018) συνοψίζονται ως εξής:

- **Επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία:** Προκειμένου να απαλλαγεί της ευθύνης του, το μέλος του ΔΣ απαιτείται να έχει επιδείξει «την επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία που δραστηριοποιείται σε παρόμοιες συνθήκες» στη βάση κριτηρίων όπως τα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί ή η άσκηση του δικαιώματος πληροφόρησης του μέλους ΔΣ υποθέσεων¹⁰. Το γεγονός ότι δε φαίνεται να απαιτείται όπως πριν η ύπαρξη πταίσματος, έχει ερμηνευτεί ως παράγοντας που διευρύνει την ευθύνη των διοικούντων παρότι σύμφωνα με το νομοθέτη, η ευθύνη παραμένει νόθος αντικειμενική, δηλαδή εφόσον αποδειχθεί η επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία το πρόσωπο παύει να βαρύνεται με πταίσμα¹¹.
- **Συλλογική ευθύνη:** Η νέα έννοια της συλλογικής ευθύνης των μελών ΔΣ από ζημία που προέρχεται από την κοινή πράξη, ή από ζημία για την οποία ευθύνονται παράλληλα περισσότεροι έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς δίνεται η δυνατότητα καταμερισμού της ευθύνης ανάλογα με το μέτρο που το κάθε μέλος συντέλεσε σε αυτή. Προκύπτει ωστόσο ερμηνευτικό ζήτημα από τη διατύπωση σχετικά με τις διαδοχικές ενέργειες που μπορεί να συντελέσουν στη διαμόρφωση της συλλογικής ευθύνης.
- **Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη:** Η νέα πρόβλεψη για μετάθεση της αρμοδιότητας για τη λήψη σχετικής απόφασης από τη Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο έχουν εγείρει προβληματισμούς καθώς θεωρείται ότι επιβαρύνουν σημαντικά τα στελέχη της διοίκησης με νέες ευθύνες. Παρότι με νεότερη τροποποίηση με το ν.4587/2018 αποσαφηνίζεται σε μεγάλο βαθμό η έκταση εφαρμογής του σχετικού άρθρου και βελτιώνεται αισθητά η διατύπωση.
- **Αιτιολογημένη απόφαση ΔΣ:** Στο νέο νόμο περιγράφεται η απαλλαγή των μελών του ΔΣ για απόφαση που ελήφθη βάσει γνώμης αρμόδιας επιτροπής, χωρίς ωστόσο να προκύπτει ευθέως η ταυτότητα του οργάνου αυτού.

Μελετώντας τις καλές πρακτικές άλλων χωρών όσον αφορά στη διαχείριση ζητημάτων για τον περιορισμό της ευθύνης των διευθυντικών στελεχών, την ασφαλιστική κάλυψη, την κάλυψη ζημιών προς τρίτους κ.ά., προκύπτουν ενδιαφέροντα πρότυπα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο ελληνικό σύστημα (**Δ11**).

Στον νέο νόμο για τις ΑΕ, οι ευθύνες της διοίκησης επιτρέπεται να μετριαστούν, ωστόσο παραμένουν σημεία προς βελτίωση ώστε ικανά και άξια στελέχη να μην αποφεύγουν τη συμμετοχή τους σε μεγάλα επιχειρηματικά σχήματα.

¹⁰ Μον.Πρωτ.Αθ 7075/2016

¹¹ Ε. Περάκης, Το νέο δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2018

Δ11. Καλές πρακτικές για τις ευθύνες μελών ΔΣ

Η περίπτωση της Γερμανίας

Μελετώντας το γερμανικό μοντέλο εταιρικού δικαίου, αναδεικνύονται οι ακόλουθες καλές πρακτικές:

- Η δομή του ΔΣ είναι δύο βαθμίδων για όλες τις ΑΕ, εισηγμένες και μη, εξασφαλίζοντας τον ποιοτικό έλεγχο των αποφάσεων της Διοίκησης, κατ' εφαρμογή της «αρχής των τεσσάρων ματιών» (four-eyes principle). Οι δύο βαθμίδες είναι το Εκτελεστικό Συμβούλιο (Executive Board) και το Ελεγκτικό ή Εποπτικό Συμβούλιο (Supervisory Board).
- Η φορολογική ατομική συνευθύνη των μελών του ΔΣ από τη μη καταβολή φόρων και ασφαλιστικών εισφορών είναι υποκειμενική και, κατά τούτο, δικαιότερη.
- Η ασφαλιστική κάλυψη αποζημίωσης για τις ζημιογόνες πράξεις των μελών ΔΣ ορίζεται με ποσοστό έκπτωσης που καλύπτεται από τα μέλη που προκαλούν τη ζημιογόνο πράξη, συνδυάζει την ευελιξία κινήσεων και τονώνει το αίσθημα προσωπικής ευθύνης των υπόχρεων.
- Το Εποπτικό Συμβούλιο είναι αποτελεσματικό όταν υπέχει ευθύνη ανάλογη εκείνης των προσώπων που καλείται να ελέγξει.

Η περίπτωση των ΗΠΑ

Στο πλαίσιο των ομοσπονδιακών τους αρμοδιοτήτων, οι περισσότερες Πολιτείες των ΗΠΑ επιτρέπουν σε μια εταιρεία να εξαλείψει ή να περιορίσει την προσωπική ευθύνη των διευθυντικών στελεχών έναντι της εταιρείας ή των μετόχων της για παράβαση του καθήκοντος φύλαξης της εταιρικής περιουσίας. Ωστόσο, προβλέπονται συχνά εξαιρέσεις σε αυτόν τον περιορισμό της ευθύνης των διευθυντικών στελεχών (π.χ. για πράξεις ή παραλείψεις που δεν βασίζονται στην καλή πίστη ή περιλαμβάνουν εκ προθέσεως παράπτωμα, για δυσμενή ή αμελή συμπεριφορά στην καταβολή μερισμάτων και κάθε συναλλαγή από την οποία ο διευθυντής αποκομίζει προσωπικό όφελος).

Περαιτέρω, οι επιχειρήσεις συχνά υιοθετούν διατάξεις στα καταστατικά τους για παροχή αμνηστίας στα μέλη ΔΣ, εξαλείφοντας την ευθύνη των διευθυντών στο μέγιστο βαθμό που επιτρέπεται από το νόμο.

Το δίκαιο αρκετών Πολιτειών προβλέπει επίσης, ότι μια εταιρεία μπορεί να αποζημιώσει έναν διευθυντή σε ορισμένες περιπτώσεις, π.χ. υπό τον όρο ότι το άτομο έχει ενεργήσει με καλή πίστη, ή εύλογα πίστευε ότι ενήργησε σύμφωνα με τα συμφέροντα της εταιρείας. Άλλοτε, αναλαμβάνουν τη δέσμευση να καλύψουν τη ζημία προς τρίτους που έχουν στραφεί με αποζημιωτική ευθύνη κατά των διευθυντικών στελεχών, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ενεργήσει με καλή πίστη.

Τέλος, ιδιαίτερα διαδεδομένη καλή πρακτική αποτελεί η ασφαλιστική κάλυψη προς τα διευθυντικά στελέχη, για ζημιές που προκαλούν έναντι της ίδιας της εταιρείας και έναντι τρίτων. Οι εισηγμένες εταιρείες λαμβάνουν συνήθως ασφάλεια για λογαριασμό των διευθυντικών στελεχών τους, για να καλύψουν τυχόν σφάλματα, ανακρίβειες, παραπλανητικές δηλώσεις, πράξεις, παραλείψεις, παραμέληση ή παραβίαση καθήκοντος. Επιπλέον καλύπτουν και τα δικαστικά έξοδα που σχετίζονται με παρελκυστικές αξιώσεις.

Με βάση τα παραπάνω, προτείνονται οι ακόλουθες **αναγκαίες παρεμβάσεις**:

- **Αξιολόγηση της σκοπιμότητας επαναφοράς της αρμοδιότητας από τη ΓΣ στο ΔΣ** ως προς την έγκριση συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη.
- **Έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου για την αποσαφήνιση τόσο της «ανεξάρτητης επιτροπής»** η γνώμη της οποίας απαλλάσσει το ΔΣ από την ευθύνη για τη λήψη σχετικής απόφασης, όσο και των **πράξεων που εξαιρούνται** από το πεδίο εφαρμογής της έννοιας «συλλογική ευθύνη μελών ΔΣ».

Δημοσιότητα

Το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) αποτελεί από το 2011 το **μοναδικό επίσημο εθνικό εμπορικό μητρώο** στο οποίο υποχρεωτικά εγγράφονται όλα τα **φυσικά πρόσωπα που ασκούν εμπορική δραστηριότητα** και **οι εμπορικές επιχειρήσεις** κάθε νομικής μορφής και καταχωρούνται όλες οι μεταβολές που τα αφορούν. Παράλληλα, ο διαδικτυακός του τόπος αποτελεί, σε αντικατάσταση του ΦΕΚ, το **ελληνικό ηλεκτρονικό «Εθνικό Δελτίο Εμπορικής Δημοσιότητας»**¹² δεδομένου ότι σε αυτόν δημοσιεύονται όλα τα στοιχεία και οι εταιρικές πράξεις για τα οποία η νομοθεσία περιλαμβάνει σχετική απαίτηση με αποτέλεσμα να ενισχύεται α) η **προστασία των επενδυτών**, β) η **προστασία τρίτων**, γ) η **πληροφόρηση του κοινού** για τις εταιρικές υποθέσεις και δ) η **πληροφόρηση της δημόσιας διοίκησης** για τον εντοπισμό πιθανών παραβάσεων της περί εταιρειών νομοθεσίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η έναρξη λειτουργίας του επέφερε σημαντική **βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και μείωση του διοικητικού βάρους** επιχειρήσεων και υπηρεσιών του Δημοσίου, βελτίωση που συνεχίστηκε με μια σειρά νομικών και τεχνικών αναβαθμίσεων. Έτσι, προσφέρεται πλέον η δυνατότητα **καταχώρισης μιας σειράς εταιρικών μεταβολών**, πράξεων και στοιχείων, μέσω υποβολής αίτησης, με **ηλεκτρονικά μέσα και χωρίς χρήση ψηφιακής υπογραφής** ενώ, η υποβολή αιτημάτων για χορήγηση πιστοποιητικών, βεβαιώσεων, αποσπασμάτων και αντιγράφων για τις πράξεις και τα στοιχεία αυτά και η έκδοσή τους γίνεται υποχρεωτικά, αποκλειστικά με ηλεκτρονικό τρόπο και με τη χρήση ηλεκτρονικού παραβόλου. Εύλογα επομένως, όπως χαρακτηριστικά προαναφέρθηκε, **περισσότερες από 4 στις 10 επιχειρήσεις δηλώνουν πολύ ικανοποιημένες από την υπηρεσία ΓΕΜΗ (Δ6)**.

Ωστόσο, εντοπίζονται ακόμα **ορισμένες αδυναμίες**, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν:

➤ **Συστημική λειτουργία ΓΕΜΗ:** Σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι **διέπεται από ένα «χαρτοκεντρικό» χαρακτήρα**, καθώς η ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων καταχώρισης απαιτεί και την **επισύναψη της αίτησης και των σχετικών εγγράφων και στοιχείων** που αφορούν σε αποφάσεις οργάνων της διοίκησης, «ακυρώνοντας» υπό μία έννοια την ευκολία και ταχύτητα κάθε καταχώρισης.

Επιπλέον, η αναζήτηση μιας επιχείρησης στο διαδικτυακό τόπο του ΓΕΜΗ αποδίδει μόνο περιορισμένες πληροφορίες (π.χ. εταιρική επωνυμία, διακριτικός τίτλος, ΑΦΜ κλπ) για τις οποίες **δεν αποτυπώνεται ούτε η ιστορική εξέλιξη** με αποτέλεσμα να πρέπει κανείς να ανατρέξει σε παλαιότερα αρχεία των σχετικών εταιρικών αποφάσεων, κάτι το οποίο μπορεί να είναι εξαιρετικά δυσχερές. Αντίστοιχη αναζήτηση πρέπει να γίνει και για την εύρεση **πληροφοριών** όπως το κατά πόσο η συγκεκριμένη επιχείρηση έχει συμμορφωθεί με την **υποχρέωση καταχώρισης των οικονομικών καταστάσεων**.

➤ **Κυρώσεις μη δημοσιότητας:** Παρά τις θετικές αλλαγές που επέφεραν οι πρόσφατες τροποποιήσεις των νόμων για τις ΑΕ και ΕΠΕ, σημαντική παράβλεψη συνιστά η **απουσία πρόβλεψης κυρωτικής διάταξης για μη τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας**, η οποία έχει συντελέσει στην αμέλεια τήρησης των υποχρεώσεων αυτών. Ιδίως στην περίπτωση των ΕΠΕ, η παντελής έλλειψη κυρώσεων αποτελεί έως και σήμερα ένα σοβαρό εμπόδιο στον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρικών μορφών.

➤ Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί μέσω της υποχρεωτικής χρήσης του πιστοποιητικού **«καλής λειτουργίας» (good standing certificate)** αφενός ως μέσου απόδειξης της καλής σύστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων ενώπιον τρίτων, ιδιωτών και Δημοσίου και αφετέρου, ως έμμεσης κύρωσης, κατά τρόπο ώστε, η μη χορήγησή του να συνιστά αυτομάτως ένα εμπόδιο για τις επιχειρήσεις κατά τη

¹² Κατά την έννοια της Οδηγίας 2009/101/EK

συναλλαγή τους με τρίτα μέρη. Ωστόσο, η καθιέρωσή του προβλέφθηκε μόνο στο νέο νόμο περί ΑΕ, με αποτέλεσμα να συνεχίζει να απαιτείται νομοθετική τροποποίηση για τις ΕΠΕ.

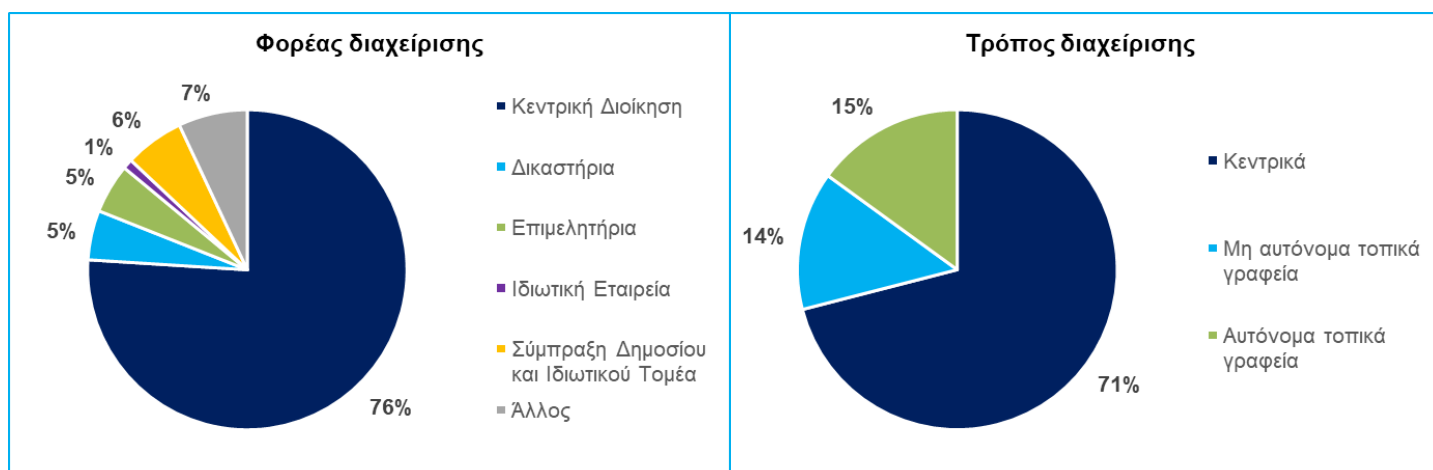
➤ **Έγκριση οικονομικών καταστάσεων:** Η μετάθεση του χρόνου πραγματοποίησης της τακτικής ετήσιας ΓΣ για την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από τον 6ο μήνα μετά το κλείσιμο της εταιρικής χρήσης, στη 10η μέρα του 9ου μήνα παρέτεινε σημαντικά την αβεβαιότητα των συναλλαγών, καθώς δικαιολογημένα μπορεί πλέον μια επιχείρηση να κωλυσιεργήσει στη δημοσίευση των οικονομικών της καταστάσεων, στερώντας βασική πληροφόρηση από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Μελετώντας τη **διεθνή πρακτική**, προκύπτει ότι ο τρόπος οργάνωσης των μητρώων επιχειρήσεων ποικίλλει. Σύμφωνα με σχετική έκθεση¹³, **κατά την πλειονότητά τους, η διαχείριση των μητρώων ασκείται από την κεντρική διοίκηση (76%)**. Περαιτέρω, συνήθως η διαχείριση των μητρώων πραγματοποιείται κεντρικά και είναι περιορισμένες οι περιπτώσεις που επιλέγεται η αξιοποίηση αυτόνομων ή μη, τοπικών γραφείων (**Δ12**).

Δ12. Τρόπος οργάνωσης των εμπορικών μητρώων διεθνώς (2017)

Σημ.: Περιλαμβάνονται στοιχεία 98 χωρών και ομοσπονδιακών κρατών

Πηγή: [The International Business Registers Report, 2017](#)

Στον πίνακα (**Δ13**) παρουσιάζονται **καλές πρακτικές άλλων χωρών**, με επίκεντρο την **αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η τεχνολογία, αλλά και την ελεύθερη και εύχρηστη πρόσβαση σε πληροφορία**. Συμπληρωματικά, σημειώνουμε και την περίπτωση του Companies House του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία προαναφέρθηκε αναλυτικά.

Η δημοσιότητα στοιχείων των επιχειρήσεων δεν εκπληρώνει το σκοπό της ενίσχυσης της εμπιστοσύνης και της διαφάνειας, εάν δεν είναι πλήρης, εύκολα προσβάσιμη και επεξεργάσιμη.

¹³ Η έκθεση δημοσιεύεται ετησίως με τη συνεργασία 4 διεθνών οργανισμών: ASORLAC (Association of Registers of Latin America and the Caribbean), CRF (Corporate Registers Forum), ECRF (European Commerce Registers' Forum) and IACA (International Association of Commercial Administrators).

Δ13. Καλές πρακτικές για τα Μητρώα Επιχειρήσεων

Η περίπτωση της Αυστραλίας

Στην Αυστραλία τέθηκαν τον Οκτώβριο 2018 σε δημόσια διαβούλευση δύο σχέδια νόμων (Commonwealth Registers Bill 2018 και Treasury Laws Amendment - Registries Modernisation and Other Measures - Bill 2018¹⁴), με στόχο τη συνένωση 35 μητρώων σε ένα, ώστε να μειωθεί η διοικητική επιβάρυνση των επιχειρήσεων και να ενισχυθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης.

Επίσης, στο [Αυστραλιανό Μητρώο Επιχειρήσεων](#) γίνεται χρήση ενός μοναδικού «κλειδιού» (AUSkey) για να διαδρά μία επιχείρηση με τη Δημόσια Διοίκηση, ενώ έχει αναπτυχθεί και σχετική εφαρμογή και για κινητά τηλέφωνα.

Η περίπτωση της Δανίας

Το [Δανικό Μητρώο Επιχειρήσεων](#) διαχειρίζεται η [Δανική Αρχή Επιχειρήσεων](#), η οποία ιδρύθηκε το 2012 και ανήκει στο Υπουργείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με όλους τους τομείς δραστηριότητας της οικονομίας της χώρας.

Η καινοτομία του είναι ότι, είναι σε θέση να παρέχει στο χρήστη σελτ οικονομικών καταστάσεων σε μορφή XBRL ("eXtensive Business Reporting Language"), προσφέροντας μια ευρεία γκάμα δεδομένων σε επεξεργάσιμη μορφή, ώστε να αποκτάται εύκολα και εύχρηστα μια συνολική εικόνα κάθε επιχείρησης. Το Μητρώο λαμβάνει περί τις 230 χιλ. οικονομικές καταστάσεις σε επεξεργάσιμη μορφή ανά έτος. Εξίσου καινοτόμα είναι και η προσπάθειά της στις οικονομικές καταστάσεις ακόμη και στις εκθέσεις των ελεγκτών. Τα μέχρι σήμερα πειραματικά προγράμματα αναφέρουν ότι ο εντοπισμός λαθών με αυτή την τεχνολογία μπορεί να φτάσει και το 92% ακρίβειας.

Η περίπτωση της Σουηδίας

Στο [Σουηδικό Μητρώο Επιχειρήσεων](#) οποιοσδήποτε μπορεί να πραγματοποιήσει αναζήτηση πληκτρολογώντας την επωνυμία της επιχείρησης και τον αριθμό μητρώου, ενώ οι εγγεγραμμένοι χρήστες έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες πληροφορίες, όπως στελέχη της επιχείρησης, ετήσιο οικονομικό απολογισμό, εταιρικό καταστατικό, πιστοποιητικό καταχώρισης σε μητρώο επιχειρήσεων, αλλά και λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τις πτωχεύσεις και τις εκκαθαρίσεις κατόπιν καταβολής σχετικού τέλους¹⁵.

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, προτείνονται οι ακόλουθες **αναγκαίες παρεμβάσεις για τη βελτίωση και ενίσχυση της δημοσιότητας** μέσω του ΓΕΜΗ:

➤ Σχετικά με τη λειτουργία του ΓΕΜΗ, την πληροφορία που περιέχει και τη χρήση του από τρίτα μέρη, προτείνεται **το πληροφοριακό σύστημα να αναβαθμιστεί ώστε να παράγεται αυτόματα, εύκολα, και ολοκληρωμένα η απαιτούμενη πληροφορία προς τον ενδιαφερόμενο**. Ακόμα, είναι σημαντικό το μητρώο να παρέχει διαβαθμισμένα «ανοιχτή» δημόσια πληροφορία προς άλλα δημόσια ή ιδιωτικά μητρώα, όπως τα τραπεζικά. Για το τελευταίο απαιτείται νομοθετική πρόβλεψη για ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών του ΓΕΜΗ προς ενδιαφερόμενους φορείς του ιδιωτικού δικαίου.

¹⁴ Clayton Utz, A consolidated Australian Business Register, coming soon for all Australian companies, διαθέσιμο στο <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=bfc1dd67-7c22-462d-b41c-8d3f88a52e44>

¹⁵ https://e-justice.europa.eu/content_business_registers_in_member_states-106-se-el.do?member=1

Εταιρική διακυβέρνηση

Στην Ελλάδα, για τις εισηγμένες εταιρείες εφαρμόζεται ο **ν. 3016/2002** ενώ, για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης των εταιρειών στη βάση της **αυτορρύθμισης**, ο ΣΕΒ πρωτοστάτησε το 2012 στην ίδρυση του [Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακυβέρνησης \(ΕΣΕΔ\)](#) σε συνεργασία με το Χρηματιστήριο Αθηνών και ένα χρόνο μετά δημοσίευσε τον [Ελληνικό Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης](#) έχοντας ως βάση αναφοράς τις [Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ \(Δ15\)](#). Στόχος ήταν η διαμόρφωση γενικών **κατευθυντήριων γραμμών** για ζητήματα όπως ο ρόλος, οι αρμοδιότητες, η σύνθεση και ο τρόπος λειτουργίας του ΔΣ, η οργάνωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, το επίπεδο και η διάρθρωση των αμοιβών, οι σχέσεις με τους μετόχους κ.ά.

Δυστυχώς, **μεμονωμένα φαινόμενα κακοδιαχείρισης εταιρικών υποθέσεων** (π.χ. Volkswagen, Uber, Parmalat, Enron, Folli Follie) **συνεχίζουν να εμφανίζονται** στην ιδιωτική οικονομία, κλονίζοντας την καλή εταιρική φήμη και τροφοδοτώντας διαρκώς το έλλειμμα εμπιστοσύνης, αναγκάζοντας το **νομοθέτη να παρέμβει συχνά με μια διάθεση υπερβολής**. Παράλληλα, ο τρόπος με τον οποίο ασκείται ο **εσωτερικός έλεγχος** προδίδει μια τυπική «**διεκπεραιωτική**» φιλοσοφία. Ενδεικτικά, πολλές επιχειρήσεις αρκούνται στον ελάχιστο αριθμό μελών των **Επιτροπών Ελέγχων**, παρότι η νομοθεσία επιτρέπει και περισσότερα. Ενώ και η επιλογή των μελών σε αυτές καταλήγει να γίνεται επιφανειακά καθώς, αντί για στελέχη με εξειδίκευση και εμπειρία σε πεδία συναφή με εκείνα στα οποία εστιάζεται το εταιρικό ενδιαφέρον, **οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε τυχαίες επιλογές βάσει άλλων κριτηρίων**. Στην αναζήτηση μιας «χρυσής τομής» οι εθνικοί νομοθέτες υιοθετούν διαφορετικές προσεγγίσεις.

Δ14. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις επί της εταιρικής διακυβέρνησης

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Αγγλοσαξονικού μοντέλου

- Βασίζεται στην έντονη διάχυση των μετοχικών μεριδίων και λιγότερο στη συγκέντρωση κεφαλαίου
- Ο έλεγχος ανήκει στο ΔΣ. Οι εξωτερικοί σύμβουλοι και τα ανεξάρτητα μέλη έχουν σημαντικό ρόλο.
- Απευθύνεται σε ρευστές κεφαλαιαγορές (οι μετοχές «αλλάζουν χέρια» εύκολα και γρήγορα)
- Απαντώνται νομικά-τυπικά συμβάσεις και καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Ηπειρωτικού μοντέλου

- Κυρίαρχα ιδιοκτησιακά σχήματα μετόχων-ιδρυτικών οικογενειών
- Έλεγχος και διοίκηση από μεγάλους μετόχους.
- Κυριαρχία μεγάλων μετόχων στο ΔΣ.
- Περιορισμένες κεφαλαιαγορές - μη ρευστές.
- Άτυπες μη ρητές συμβάσεις - στενές προσωπικές σχέσεις.
- Κεντρικός ρόλος τραπεζών με μακροχρόνιες σχέσεις δανειστή-δανειζομένου.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Ιαπωνικού μοντέλου

- Άτυπες μη ρητές συμβάσεις - ιδιαίτερα στενές προσωπικές σχέσεις (φατρίες).
- Κυρίαρχος μέτοχος η κύρια τράπεζα (keiretsu).
- Μεγάλοι συνέταιροι στη λειτουργία της επιχείρησης, συμμετέχουν στη διοίκηση με εποπτικό ρόλο
- Ελάχιστη παρουσία εχθρικών εξαγορών λόγω αδιαμφισβήτητης ισχύος των τραπεζών.
- Αναπτυγμένες κεφαλαιαγορές με μικρή επιρροή στην εταιρική διακυβέρνηση.

Δ15. Οι αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ με μια ματιά

1^η Αρχή: Η βάση για ένα αποτελεσματικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης

- Να προάγονται οι διαφανείς και δίκαιες αγορές και την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.
- Να έχει συνέπεια με το κράτος δικαίου και να επιτρέπει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή.
- Κωδικοποιημένοι και ξεκάθαροι κανόνες ως προς τα μέτρα που καλούνται οι εταιρείες να υιοθετήσουν.
- Οι εποπτικές αρχές πρέπει να έχουν ευκρινώς κατανεμημένες αρμοδιότητες, οι οποίες συνοδεύονται από αντίστοιχη εξουσία επιβολής κυρώσεων.

2^η Αρχή: Τα δικαιώματα και η ίση μεταχείριση των μετόχων, και οι βασικές λειτουργίες ιδιοκτησίας

- Οι μέτοχοι πρέπει να είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τις θεμελιώδεις εταιρικές υποθέσεις και να έχουν δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στις σχετικές αποφάσεις.
- Να διασφαλίζεται η ουσιαστική συμμετοχή και ψήφος στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης.
- Μέτοχοι της ίδιας κατηγορίας πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο.
- Οι μέτοχοι της μειοψηφίας πρέπει να έχουν τρόπο προστασίας έναντι των μεγαλομετόχων.
- Οι μέτοχοι πρέπει να ενημερώνονται επαρκώς για εξαιρετικές πράξεις της διοίκησης (συγχωνεύσεις, εξαγορές κ.λπ.).

3^η Αρχή: Ο ρόλος των θεσμικών επενδυτών, των χρηματιστηριακών αγορών και άλλων μεσαζόντων

- Οι θεσμικοί επενδυτές να γνωστοποιούν την πολιτική τους για την εταιρική διακυβέρνηση και την ψηφοφορία όσον αφορά τις επενδύσεις τους, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που χρησιμοποιούν για να αποφασίσουν σχετικά με τη χρήση των δικαιωμάτων ψήφου τους.
- Να αποκαλύπτουν και να ελαχιστοποιούν τις συγκρούσεις συμφερόντων.

4^η Αρχή: Ο ρόλος των ενδιαφερομένων μερών στην εταιρική διακυβέρνηση

- Να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων μερών που θεσπίζονται με νόμο ή μέσω αμοιβαίων συμφωνιών (π.χ. συλλογικές συμβάσεις).
- Να επιτρέπεται η ανάπτυξη των μηχανισμών συμμετοχής των εργαζομένων.

5^η Αρχή: Δημοσιότητα και Διαφάνεια της εταιρικής διακυβέρνησης

- Να διασφαλίζεται η έγκαιρη και ακριβή γνωστοποίηση για όλα τα ουσιώδη ζητήματα που αφορούν την εταιρεία.
- Οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιοποιούνται με κατανοητό τρόπο.
- Ο ετήσιος λογιστικός έλεγχος θα πρέπει να διεξάγεται από ανεξάρτητο, ικανό και καταρτισμένο ελεγκτή σύμφωνα με πρότυπα ελέγχου υψηλής ποιότητας.
- Οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να είναι υπόλογοι έναντι των μετόχων και να λειτουργούν βάσει της δέουσας επαγγελματική μέριμνας κατά τη διενέργεια του ελέγχου.

6^η Αρχή: Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου

- Να λειτουργεί με καλή πίστη και επαρκή πληροφόρηση, με δέουσα επιμέλεια και φροντίδα, προς όφελος της εταιρείας και των μετόχων.
- Να φροντίζει για την ίση μεταχείριση όλων των μετόχων που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες.
- Να εφαρμόζει υψηλά ηθικά πρότυπα και να λαμβάνει υπόψιν τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- Να ασκεί αντικειμενικό και αμερόληπτο έλεγχο επί των εταιρικών ζητημάτων φροντίζουν.
- Να έχει έγκαιρη πρόσβαση σε έμπιστες πληροφορίες ώστε να διεκπεραιώνουν τα καθήκοντά του.

Για τη θεραπεία του **ελλείμματος εμπιστοσύνης** στην ελληνική αγορά σε κάθε επίπεδο συναλλακτικών σχέσεων, ο **ΣΕΒ**, μαζί με τα Ελληνικά Χρηματιστήρια και την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, σε πρόσφατη ειδική εκδήλωση παρουσίασε νέες προτάσεις σε τέσσερις (4) άξονες ως εξής:

1. Ανάλυση δράσεων ενίσχυσης της ποιότητας και πληρότητας των οικονομικών και μη οικονομικών αποτελεσμάτων και των στοιχείων δημοσιότητας και συγκεκριμένα:

- **Επιτάχυνση των υποχρεώσεων πληροφόρησης οικονομικών στοιχείων των μη εισηγμένων επιχειρήσεων εντός 5μήνου** από τη λήξη οικονομικού έτους αντί 9μήνου μέσω της επαναφοράς στο προγενέστερο καθεστώς, των χρόνων που προβλέπονται για την σύγκληση της ετήσιας τακτικής Γενικής Συνέλευσης και την έγκριση και δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων.
- **Δημοσιοποίηση του φορολογικού πιστοποιητικού**, ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος του ως μέσο εγκαθίδρυσης της φορολογικής δικαιοσύνης και της εμπιστοσύνης μεταξύ επιχειρήσεων, επενδυτών και κράτους. Με το φορολογικό πιστοποιητικό, οι ελεγχόμενες εταιρείες είναι σε θέση να προσδιορίζουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις με μεγαλύτερη ακρίβεια στις οικονομικές τους καταστάσεις, μειώνοντας σημαντικά την ανάγκη για «προβλέψεις» φόρων ανέλεγκτων χρήσεων και αξιοποιώντας το πλεονέκτημα της διασφάλισης που παρέχεται έγκαιρα, ενώ παράλληλα εμπεδώνεται μια σχέση διαφάνειας μεταξύ ελεγχόμενων εταιρειών και φορολογικών αρχών.

2. Οργάνωση δράσεων ενίσχυσης της αυτοσυμμόρφωσης, με βάση την ανασύσταση του ΕΣΕΔ, και ειδικότερα:

- **Αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του Ελληνικού Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης** από τις ελληνικές επιχειρήσεις ώστε να εξεταστεί ο βαθμός εφαρμογής του προηγούμενου μοντέλου του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και να καταγραφούν τα σημεία επιτυχίας ή αποτυχίας του.
- **Επικαιροποίηση του Ελληνικού Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης** με επιμέρους Κώδικες (π.χ. για μεγάλες ελληνικές εισηγμένες εταιρίες, μικρομεσαίες μη εισηγμένες, state owned κ.ά.), στη βάση των αποτελεσμάτων της προαναφερθείσας απαραίτητης προηγούμενης αξιολόγησης σχετικά με το βαθμό εφαρμογής του υφιστάμενου Κώδικα και των τυχόν αδυναμιών του.
- **Αναμόρφωση των διατάξεων αναφορικά με τα ανεξάρτητα μέλη ΔΣ** για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και ανάπτυξη εργαλείων συγκριτικής αξιολόγησης πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης.
- **Ανάπτυξη προτύπων λειτουργίας των Συμβουλίων και Επιτροπών Ελέγχου** των επιχειρήσεων και η σύνταξη σχετικών οδηγιών και συστάσεων.

3. Οργάνωση δράσεων αλλαγής της επιχειρηματικής κουλτούρας και ειδικότερα:

- **Δράσεις εκπαίδευσης των μελών ΔΣ.**
- **Εργαστήρια επιμόρφωσης στελεχών διοίκησης, εσωτερικών ελεγκτών και επιτροπών ελέγχου.**

4. Οργάνωση δράσεων ενίσχυσης της ικανότητας και αποτελεσματικότητας των εποπτικών και ελεγκτικών αρχών και ειδικότερα:

- **Ενίσχυση του στελεχιακού δυναμικού** της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και βελτίωση του αριθμού και της ποιότητας των ελέγχων.
- **Επέκταση των δειγματοληπτικών ποιοτικών ελέγχων της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ)** στο έργο των Ορκωτών Ελεγκτών.

Εταιρικοί μετασχηματισμοί

Αναμένοντας την ψήφιση του σχεδίου νόμου για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς που μόλις κατατέθηκε, και το οποίο πράγματι εισάγει **θετικές ρυθμίσεις (άρση περιορισμών στον αριθμό και το είδος των μετασχηματισμών, απλοποίηση διαδικασιών, ξεκάθαρο πλαίσιο ευθυνών, κα)** αξίζει να θυμηθούμε ότι μέχρι σήμερα –και έως ο νέος νόμος τεθεί σε εφαρμογή– το υφιστάμενο πλαίσιο παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες, με αποτέλεσμα να θέτει εμπόδια στις επιχειρηματικές κινήσεις που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν θετικά στην αναδιάρθρωση των ελληνικών επιχειρήσεων. Στην πράξη, πρόκειται για ένα μη συνεκτικό και διάσπαρτο πλαίσιο, με αντιφατικές διατάξεις εταιρικού, φορολογικού και γενικού δικαίου, με αποκλεισμό διάφορων μορφών μετασχηματισμών και έλλειψη κανονιστικής πληρότητας που οδηγεί σε ανασφάλεια δικαίου.

Σημειώνεται δε ότι η δυναμική των εταιρικών μετασχηματισμών συνδέεται ευθέως με την αναπτυξιακή προοπτική της οικονομίας, καθώς αποτελεί **ένδειξη των επενδυτικών τάσεων και του ενδιαφέροντος**, της κινητικότητας και της έντασης του ανταγωνισμού επιμέρους κλάδων και αγορών, καθώς και της ετοιμότητας και θέλησης των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις αναπτυξιακές ευκαιρίες και να αναπτύξουν στρατηγικές επέκτασης και μεγέθυνσης του κύκλου εργασιών τους. Στην Ελλάδα αντίθετα οι μετασχηματισμοί - ιδιαιτέρως οι στρατηγικές συγχωνεύσεις και εξαγορές μεταξύ ελληνικών επιχειρήσεων - παραμένουν παραδοσιακά σε χαμηλά επίπεδα και σημαντικά χαμηλότερα από οικονομίες με παρόμοια χαρακτηριστικά (πχ Τσεχία, Πολωνία).

Γι' αυτό και η σχετική πρωτοβουλία του αρμόδιου Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου των εταιρικών μετασχηματισμών αγκαλιάστηκε από την επιχειρηματικότητα (δείτε [εδώ](#) ειδική εκδήλωση ΣΕΒ). Μετά από εκτεταμένη [διαβούλευση](#) που ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2018 οι προτεινόμενες διατάξεις που ενσωματώνονται στο σχέδιο νόμου που κατατέθηκε χθες αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στην αναμόρφωση, εκσυγχρονισμό και την κωδικοποίηση του δικαίου των εταιρικών μετασχηματισμών, διευκολύνοντας την προσέλκυση και την ταχεία υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων. **Ωστόσο, παραμένουν αρκετά κρίσιμα ζητήματα προς επίλυση και βελτίωση, με επίκεντρο την εναρμόνιση με τις φορολογικές διατάξεις η οποία απουσιάζει.**

Στο [Special Report](#) που δημοσίευσε ο ΣΕΒ τον Δεκέμβριο 2018 παρουσιάζονται **αναλυτικά οι προτάσεις του προκειμένου το νέο πλαίσιο να καταστεί απολύτως λειτουργικό για τις επιχειρήσεις** και να εκπληρώσει το στόχο του ως ένα σύγχρονο εργαλείο προσέλκυσης επενδύσεων ([Δ17](#)). Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετές από αυτές τις προτάσεις ενσωματώθηκαν στο τελικό σχέδιο βελτιώνοντας τη συνολική του αποτελεσματικότητα. Παρόλα αυτά, με δεδομένο ότι οι εταιρικοί μετασχηματισμοί έχουν σημαντικές φορολογικές προεκτάσεις που επηρεάζουν άμεσα τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, **οι νέες δυνατότητες που παρέχονται με το σχέδιο νόμου θα ακυρωθούν στην πράξη, εάν δεν ακολουθήσει άμεσα η τροποποίηση των αντίστοιχων φορολογικών διατάξεων**, με τρόπο που να εξασφαλιστεί η εναρμόνιση των δύο πλαισίων (δείτε [εδώ](#)).

Οι νέες δυνατότητες που παρέχονται με το σχέδιο νόμου περί εταιρικών μετασχηματισμών θα ακυρωθούν στην πράξη, εάν δεν ακολουθήσει άμεσα η τροποποίηση των αντίστοιχων φορολογικών διατάξεων.

Το δίκαιο της αφερεγγυότητας

Στη σημερινή συγκυρία, όπου η διόγκωση των «κόκκινων» δανείων αποστερεί πόρους από το χρηματοπιστωτικό σύστημα και παραγωγικά μέσα από την οικονομία συνολικά¹⁶, η διαχείριση της επιχειρηματικής αποτυχίας είναι κρίσιμης σημασίας.

Προς τούτη την κατεύθυνση, τα τελευταία έτη, κυρίως από το 2011 και έπειτα, **στο πτωχευτικό και προ-πτωχευτικό πλαίσιο στην Ελλάδα έχει πραγματοποιηθεί σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων με κυριότερη ίσως τη θέσπιση του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών των επιχειρήσεων**, όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα κατά το πρώτο διάστημα λειτουργίας του¹⁷ και την παράταση της λειτουργίας του για έναν ακόμη χρόνο.

Ο ΣΕΒ παρακολουθεί στενά τις αλλαγές στο δίκαιο αφερεγγυότητας. Μετά τη διενέργεια [Ειδικού Εργαστηρίου Διαβούλευσης](#) δημοσίευσε σχετικό [Special Report](#) και εκτενή [Μελέτη](#), προτείνοντας στοχευμένες παρεμβάσεις σε πέντε άξονες:

- **διάσωση, αξιοποίηση και αναδιάρθρωση οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων** με παράλληλη διατήρηση της προστασίας των δικαιωμάτων των πιστωτών μέσω συλλογικών προ-πτωχευτικών διαδικασιών
- **συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη μέσω ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας** ή με άλλο τρόπο που προβλέπεται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης.
- **ανάληψη μέτρων έγκαιρης προειδοποίησης παράλληλα με εκλογίκευση και εναρμόνιση των ευθυνών διοικητών και στελεχών με το ενωσιακό δίκαιο σε ότι αφορά την «αλληλέγγυα», «εις ολόκληρον» και «αντικειμενική ποινική ευθύνη» έναντι φορολογικών αρχών και ασφαλιστικών ταμείων.**
- **υιοθέτηση μόνιμου μηχανισμού στη φιλοσοφία του εξωδικαστικού** δεδομένου ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης θα συνεχίσουν να επιβαρύνουν για καιρό τον ιδιωτικό τομέα
- **ορθολογική φορολογική μεταχείριση** των διαγραφών απαιτήσεων που προκύπτουν στο πλαίσιο των εξωδικαστικών, προ πτωχευτικών και πτωχευτικών διαδικασιών

Για τις **πλήρεις προτάσεις** του ΣΕΒ δείτε αναλυτικά στη σχετική μελέτη [εδώ](#), στο σχετικό [SR](#) και **συνοπτικά** στο τέλος του παρόντος δελτίου ([Δ17](#)).

Η επιτυχής επίλυση των ζητημάτων που απορρέουν από την επιχειρηματική αποτυχία απασχόλησε και απασχολεί τους νομοθέτες παγκοσμίως ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτρέπει τα κράτη- μέλη να μεριμνήσουν για τη θέσπιση «αποτρεπτικών πλαισίων αναδιάρθρωσης και για την απονομή μιας «δεύτερης ευκαιρίας για τους επιχειρηματίες»¹⁸.

¹⁶ Ενδεικτικά, τα επιχειρηματικά μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPLs) στην Ελλάδα υπολογίζονται σε περισσότερα από €32 δισ. στο τέλος Ιουνίου του 2018 και σε €60,9 δισ. συνολικά (δείτε [εδώ](#) σχετικά), ενώ το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανέρχεται στο 44,9% έναντι 3,4% στην ΕΕ (δείτε [εδώ](#) και [εδώ](#) σχετικά).

¹⁷ Θ. Αλαμπάση «[Ο Εξωδικαστικός Μηχανισμός Ρύθμισης Οφειλών ως κρίσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση της υπερχρέωσης φυσικών και νομικών προσώπων](#)» Τεύχος Δεκεμβρίου του Μηνιαίου Ενημερωτικού Δελτίου ΣΕΒ «Ρυθμιστικό Περιβάλλον και Επιχειρήσεις»

¹⁸ C(2014) 1500 final, http://ec.europa.eu/justice/civil/files/c_2014_1500_en.pdf

Δ16. Καλές πρακτικές για το δίκαιο αφερεγγυότητας

Οι συστάσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, οι διαφορετικές τεχνικές αναδιάρθρωσης λειτουργούν με μια συνέχεια στην αντιμετώπιση οικονομικών δυσχερειών, καθώς από την απόλυτη συμβατική ή ανεπίσημη συμφωνία για αναδιάρθρωση του χρέους έως την πλήρη και επίσημη αναδιοργάνωση ή εκκαθάριση, υπάρχουν πολλές ενδιάμεσες λύσεις¹⁹ προκειμένου να καλυφθεί κάθε πιθανή περίπτωση, ως εργαλειοθήκη ανάλογα με τα συγκεκριμένα περιστατικά που διαμορφώνουν την εκάστοτε υπόθεση. Στο πλαίσιο αυτό, παροτρύνει τους εθνικούς νομοθέτες να αναμορφώσουν το πλαίσιο αφερεγγυότητας θεσπίζοντας ανεπίσημες διαδικασίες αναδιάρθρωσης²⁰ για τη διατήρηση της εταιρικής αξίας αλλά και του ενδιαφέροντος όλων των μερών, προς όφελος των πιστωτών ως σύνολο.

Η περίπτωση της Γαλλίας

Οι παρεμβάσεις στο δίκαιο αφερεγγυότητας της Γαλλίας που συνέβαλαν αποτελεσματικά υπέρ της διευκόλυνσης της αναδιάρθρωσης των βιώσιμων επιχειρήσεων συνοψίζονται ως εξής:

- Το 2008 εισήχθη η προαιρετική διαδικασία conciliation, βάσει της οποίας απαιτείται απλώς η απόδειξη ανυπέρβλητων οικονομικών, χρηματοοικονομικών ή νομικών δυσκολιών χωρίς να είναι απαραίτητο να αποδειχθεί η ποιότητα, η βαρύτητα ή το εύρος των δυσκολιών αυτών, ενώ αποδόθηκε ρητά η αρμοδιότητα της σύνταξης του σχεδίου αναδιάρθρωσης από τους διοικητές, με τη συνδρομή του δικαστικά οριζόμενου διαχειριστή και βασική προϋπόθεση την ομόφωνη συμφωνία των πιστωτών.
- Το 2011 εισήχθη ο θεσμός της ταχείας οικονομικής διάσωσης (sauvegarde financière accélérée) με την οποία ο οφειλέτης μπορούσε να επιτύχει μια εξώδικη συμφωνία όχι με όλους, αλλά μόνο με συγκεκριμένους πιστωτές (τράπεζες, πράκτορες, εταιρείες leasing, ομολογιούχους και κάθε είδους δανειστές) και στη συνέχεια να την επικυρώσει δικαστικά. Η νέα διαδικασία έχει οδηγήσει σε μια σταθερή αύξηση των υποβαλλόμενων αιτήσεων ενώ στο 75% των περιπτώσεων η επιχείρηση συνέχισε τη λειτουργία της.
- Το 2014 εισήχθη ο υβριδικός εξωδικαστικός θεσμός της ταχείας διάσωσης (sauvegarde accélérée) στον οποίο συμπεριλήφθηκε ως υποκατηγορία η ταχεία οικονομική διάσωση. Έτσι, ο οφειλέτης μπαίνει σε μια διαδικασία προσυμφωνίας με τους πιστωτές, πλην των εργαζομένων, με την υποβολή σχεδίου αναδιάρθρωσης υπογεγραμμένου από τα 2/3 αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι έχει προηγουμένως ακολουθήσει ανεπιτυχώς η διαδικασία της conciliation. Στη διαδικασία συμμετέχει ένας δικαστικά ορισμένος σύνδικος ο οποίος επιβλέπει τον οφειλέτη και συνδράμει στις διαπραγματεύσεις του σχεδίου αναδιάρθρωσης, ενώ υπάρχει και συμμετοχή δικαστικά ορισμένου εμπειρογνώμονα για το σκοπό διασφάλισης των συμφερόντων των πιστωτών. Με τον τρόπο αυτό, η νομοθεσία παρέχει μια ακόμη διέξοδο στην επιχείρηση αλλά και στην οικονομία, στην περίπτωση που οι πιστωτές δεν συμφωνούν ομόφωνα στην αρχική διαδικασία της conciliation.
- Λειτουργεί ο θεσμός της «προειδοποιητικής διαδικασίας» όπου, με πρωτοβουλία της επιχείρησης, κατόπιν ενημέρωσης που λαμβάνει από τον ελεγκτή σχετικά με επερχόμενες οικονομικές δυσκολίες, ξεκινάει μια διαδικασία διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές της με τη συμμετοχή ειδικού εντολοδόχου (mandataire ad hoc) επιφορτισμένου με τον διττό ρόλο της υποβολής προτάσεων για λήψη μέτρων εξυγίανσης και συντονισμού των διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές καθώς και της εξέτασης της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης και συνδρομής του οφειλέτη στην αντιμετώπιση δυσκολιών χρηματοδότησης και άλλων.

¹⁹ [World Bank, Out-of-Court Debt Restructuring](#)

²⁰ Δείτε [εδώ](#) τον Οδηγό UNCITRAL Legislative Guide (2005), σελ. 21-26.

Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, πληροφορίες αναφορικά με τις τρέχουσες πτωχεύσεις ή διαταγές άφεςης χρέους, προαιρετικά σχήματα διαπραγμάτευσης με τους πιστωτές, προσωρινές διαταγές και ασφαλιστικά μέτρα και μέτρα περιορισμού άφεςης χρέους βρίσκονται δωρεάν διαθέσιμες ηλεκτρονικά στην [Υπηρεσία Αφερεγγυότητας](#) και οι αναζητήσεις μπορούν να γίνουν με το όνομα του φυσικού προσώπου ή την εταιρική επωνυμία.

Περαιτέρω, είναι δυνατή μέσω μιας ηλεκτρονικής φόρμας η διερεύνηση διαθέσιμων επιλογών σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής των οφειλών μέσω ερωτήσεων σχετικά με το ύψος του χρέους, τα διαθέσιμα πάγια και το εισόδημα του ενδιαφερόμενου, ο οποίος επιπροσθέτως μπορεί να ζητήσει δωρεάν συμβουλές σχετικά με τη διαχείριση της οικονομικής του κατάστασης²¹. Σημειώνεται ότι η διαδικασία υποβολής αίτησης για πτώχευση μπορεί να γίνει μόνο ηλεκτρονικά²².

Η περίπτωση των ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ ως βασικοί παράγοντες επιτυχίας της διαδικασίας της «πτώχευσης αναδιάρθρωσης» αναγνωρίζονται: α) η δυνατότητα του οφειλέτη να διατηρήσει τη διοίκηση της επιχείρησής του και να αποφύγει τον επιζήμιο κλονισμό της εμπιστοσύνης του κοινού που θα μπορούσε να είναι καταστροφική για την όλη επιτυχία του εγχειρήματος της αναδιοργάνωσης και β) η ενεργός συμμετοχή των πιστωτών καθώς εκλέγουν τον “trustee” ο οποίος τοποθετείται προκειμένου να παρέχει πληροφορίες στα μέρη που έχουν σχετικό έννομο συμφέρον αλλά και συντάσσει σχετική απολογιστική έκθεση στον “US Trustee”.

Η περίπτωση της Ολλανδίας

Στην Ολλανδία δημιουργήθηκε κεντρική ομάδα εκκαθάρισης υποθέσεων (Flying brigade), με τη συμμετοχή δικαστών και υποστηρικτικού προσωπικού για την αποσυμφόρηση των δικαστικών αρχών από τις συσσωρευμένες υποθέσεις πτώχευσης. Παράλληλα, παρέχεται δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση στο πτωχευτικό μητρώο για επιλεγμένα στοιχεία, ενώ για επαγγελματική χρήση παρέχεται μια διαδικτυακή εφαρμογή που επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση των στοιχείων. Παράλληλα, προβλέπεται η λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Υποθέσεων Αναδιάρθρωσης το οποίο είναι επίσης διαδικτυακά προσβάσιμο.

Η περίπτωση της Σλοβενίας

Το 2013 θεσπίστηκε μια νέα προπτωχευτική διαδικασία αναδιάρθρωσης χρέους για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε δυσκολία, καθώς και μια νέα απλοποιημένη διαδικασία για παροχή ευκαιριών αναδιάρθρωσης για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα στους πιστωτές να αιτηθούν την έναρξη της αναδιάρθρωσης, οδηγώντας σε μεγάλη αύξηση του ποσοστού επιβίωσης των βιώσιμων επιχειρήσεων.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της ανάπτυξης και τη σταθεροποίηση της οικονομίας αποτελούν η έγκαιρη διάγνωση, καθώς και η αποτελεσματική και ταχεία ολοκλήρωση των προ-πτωχευτικών και πτωχευτικών διαδικασιών.

²¹ <https://www.moneyadvice.service.org.uk/en/tools/debt-advice-locator>

²² <https://www.gov.uk/bankruptcy/overview>

Η φορολογική διάσταση του εταιρικού δικαίου

Οι προβλέψεις του εταιρικού δικαίου έχουν και φορολογικές διαστάσεις που πρέπει να εξετάζονται και να διαμορφώνονται παράλληλα. Σε διαφορετική περίπτωση, ελλοχεύει ο κίνδυνος να ακυρώνονται στην πράξη οι όποιες βελτιώσεις του πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων από την ύπαρξη νομοθετημάτων που κινούνται σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Τη διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνουν ορισμένα **χαρακτηριστικά παραδείγματα**:

- **Διαγραφή χρεών εταιρειών:** Το πλαίσιο ρύθμισης οφειλών των επιχειρήσεων πρόσφατα τροποποιήθηκε ώστε να δίνει ευελιξία, ταχύτητα και μέσα διασφάλισης των δικαιωμάτων των πιστωτών. Ωστόσο το φορολογικό πλαίσιο συνεχίζει να διατηρεί αντικίνητρα για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία. Συγκεκριμένα, παρότι η διαγραφή απαιτήσεων κατά του οφειλέτη μπορεί να αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την επιτυχία της διαδικασίας, οι φορολογικές διατάξεις αρνούνται την επιστροφή στον προμηθευτή του ΦΠΑ και του φόρου εισοδήματος που έχει ήδη καταβάλει και οι οποίες αναλογούν στην απαίτηση που διαγράφεται, ενώ ως προς τις ζημιές από αυτές τις διαγραφές συμψηφίζονται με τα κέρδη μόνο των επόμενων 5 ετών όταν η πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ προσφέρουν τη δυνατότητα αυτή για 10 χρόνια ή και χωρίς χρονικό περιορισμό.
- **Εταιρικοί μετασχηματισμοί²³:** Λαμβάνοντας υπόψη το σχέδιο νόμου για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς από το αρμόδιο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, εύλογα διερωτάται κανείς ως προς την τύχη του φορολογικού πλαισίου των μετασχηματισμών, για το οποίο ως τώρα δεν υπάρχει καμία εξέλιξη. Κρίσιμα ζητήματα αποτελούν α) η κατεύθυνση στην οποία θα κινηθούν οι διατάξεις περί φορολογικών κινήτρων, β) η αναμόρφωση των διατάξεων του ΚΦΕ ώστε να καλυφθεί η ευρεία περιπτώσιολογία των «νέων» μετασχηματισμών, (γ) η κινητροδότηση μετασχηματισμού εταιρειών που είτε έχουν λυθεί είτε βρίσκονται σε κατάσταση πτώχευσης και δ) ο τρόπος διασφάλισης της αποφυγής φαινομένων χρήσης των μετασχηματισμών με σκοπό την καταστρατήγηση των φορολογικών διατάξεων (με άλλα λόγια ότι ο μετασχηματισμός δεν γίνεται για λόγους φοροδιαφυγής).
- **Ευθύνη των μελών ΔΣ:** Η ευθύνη των μελών των ΔΣ δεν περιορίζεται μόνο στα πεπραγμένα τους, αλλά εκτείνεται και στη συνευθύνη τους έναντι φορολογικών και ασφαλιστικών αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, βασικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι συχνά προκύπτουν υπερβολικές ευθύνες των διοικήσεων των επιχειρήσεων από τις φορολογικές διατάξεις, ενώ θα έπρεπε να γίνεται χρήση του τεκμηρίου της κακής πίστης και αμέλειας σαν προϋποθέσεις για την προσωπική και εις ολόκληρο ευθύνη τους έναντι του κράτους και πάντοτε με τρόπο ώστε να είναι αυστηρά αναλογική. Επιπρόσθετα, οι ποινικές ευθύνες πρέπει να επισύρονται μόνο όταν αποδεικνύεται φοροδιαφυγή σε συνδυασμό με αυστηρές τεχνικές προδιαγραφές για την διαπίστωση της φοροδιαφυγής. Το σημείο αυτό είναι κρίσιμο για την άρση ενός πολύ δυνατού αντικινήτρου για τα στελέχη και τους διοικητές προκειμένου να συμβάλλουν στις προσπάθειες για διάσωση της επιχείρησης.
- **Stock options:** Η χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών είναι ιδιαίτερα δημοφιλής παγκοσμίως μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς συνεισφέρει στην ευθυγράμμιση των συμφερόντων και κινήτρων των στελεχών με αυτά των επενδυτών, υποκαθιστά τις μισθολογικές υποχρεώσεις επιχειρήσεων όπως οι start-ups για τις οποίες η εξοικονόμηση ταμειακών ροών είναι κρίσιμη και τέλος, έχει ευμενέστερη φορολογική μεταχείριση έναντι της μισθοδοσίας²⁴.

²³ Δείτε σχετικό Special Report [εδώ](#) για πλήρη ανάλυση.

²⁴ OECD (2005), Tax Policy Issues, The taxation of employee stock options

Οι 40 προτάσεις του ΣΕΒ

Προκειμένου το εταιρικό δίκαιο να αναβαθμιστεί και εκσυγχρονιστεί, κρίνονται σκόπιμες οι παρακάτω παρεμβάσεις, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά:

Δ17. Οι θέσεις του ΣΕΒ για την αναβάθμιση του εταιρικού δικαίου μια ματιά

Οριζόντιες βελτιώσεις – Καλή νομοθέτηση

1. Θέσπιση ολοκληρωμένου Κώδικα Εταιρικού Δικαίου με εσωτερική συνοχή και διακριτές διαφορές μεταξύ των επιμέρους νομοθετημάτων που ρυθμίζουν τις διαφορετικές νομικές μορφές.
2. Εναρμόνιση εταιρικού δικαίου με τη φορολογική νομοθεσία.
3. Απαλοιφή των αδικαιολόγητων διαφοροποιήσεων που υπάρχουν στα νομοθετήματα που ρυθμίζουν τη λειτουργία των κεφαλαιουχικών εταιρειών (ΑΕ, ΕΠΕ και ΙΚΕ).
4. Έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου επί των νέων εννοιών και διαδικασιών που εισάγει ο ν. 4548/2018.

Έναρξη επιχείρησης

5. Άμεση επέκταση υποστήριξης της e-ΥΜΣ και των υπόλοιπων νομικών μορφών
6. Επέκταση της ΥΜΣ στο σύνολο των εταιρικών διαδικασιών (όχι μόνο σύσταση, αλλά και κάθε τύπου μεταβολή), στη βάση της αρχής «μόνο άπαξ» (once only principle).
7. Επέκταση της ΥΜΣ στην εγγραφή, διαγραφή και τις μεταβολές των ατομικών επιχειρήσεων.
8. Εφαρμογή στην πράξη των προβλέψεων για αξιοποίηση του ΤΕΕ και ΞΕΕ ως ΥΜΣ.

Κρατικός έλεγχος και εποπτεία

9. Η ιδιόχειρη και με ευθύνη των εταιρειών ηλεκτρονική εξ' αποστάσεως καταχώριση στο ΓΕΜΗ και χωρίς κανένα προηγούμενο έλεγχο των πράξεων απολύτως τυπικού χαρακτήρα και φύσης, όπως η αλλαγή έδρας.
10. Διασύνδεση του ΓΕΜΗ με επίσημα κρατικά μητρώα ώστε η απαιτούμενη πληροφορία που εξυπηρετεί τους σκοπούς των συναλλαγών του δημόσιου τομέα με τις επιχειρήσεις να επικαιροποιείται διαρκώς και να μειωθεί το διοικητικό βάρος από τους ελέγχους που συχνά διενεργούνται άσκοπα δύο και τρεις φορές.

Ευθύνες μελών ΔΣ

11. Αξιολόγηση της σκοπιμότητας επαναφοράς της αρμοδιότητας από τη ΓΣ στο ΔΣ ως προς την έγκριση συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη.
12. Έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου για την αποσαφήνιση τόσο της «ανεξάρτητης επιτροπής» η γνώμη της οποίας απαλλάσσει το ΔΣ από την ευθύνη για τη λήψη σχετικής απόφασης, όσο και των πράξεων που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της έννοιας «συλλογική ευθύνη μελών ΔΣ».
13. Εναρμόνιση εθνικού δικαίου με ενωσιακό δίκαιο, μέσω κατάργησης «αλληλέγγυας», «εις ολόκληρο» και «αντικειμενικής ποινικής» ευθύνης διοικητών και στελεχών έναντι φορολογικών αρχών και ασφαλιστικών ταμείων για οφειλές της επιχείρησης, με απαίτηση για προηγούμενη απόδειξη δόλου ή αμέλειας και αναλογική διάχυση ευθυνών.

Δημοσιότητα

14. Κατάργηση του χαρτοκεντρικού χαρακτήρα του ΓΕΜΗ και αναβάθμισή του σε μητρώο με «ανοιχτή» δημόσια πληροφορία
15. Διεύρυνση πεδίων καταχώρισης στο ΓΕΜΗ για ολοκληρωμένη πληροφόρηση και αναβάθμιση συστήματος για αυτόματη και δημόσια παραγωγή πληροφορίας προς τον ενδιαφερόμενο.
16. Νομοθετική πρόβλεψη για ηλεκτρονική διασύνδεση του ΓΕΜΗ με φορείς ιδιωτικού δικαίου με συναλλακτικό ενδιαφέρον για τις επιχειρήσεις.
17. Έκδοση ΚΥΑ για τον προσδιορισμό των κυρώσεων περί μη τήρησης υποχρεώσεων δημοσιότητας στο ΓΕΜΗ και της διαδικασίας επιβολής τους.

Εταιρική διακυβέρνηση

18. Επιτάχυνση υποχρεώσεων πληροφόρησης οικονομικών στοιχείων των μη εισηγμένων εντός 5μήνου από τη λήξη οικονομικού έτους αντί του 9μήνου και δημοσιοποίηση του φορολογικού πιστοποιητικού.
19. Ενίσχυση του στελεχιακού δυναμικού της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και βελτίωση του αριθμού και της ποιότητας των ελέγχων
20. Επέκταση των δειγματοληπτικών ποιοτικών ελέγχων της ΕΛΤΕ στο έργο των Ορκωτών Ελεγκτών.
21. Αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του Ελληνικού Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης από τις ελληνικές επιχειρήσεις.
22. Επικαιροποίηση του Ελληνικού Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης με επιμέρους Κώδικες (π.χ. για μεγάλες ελληνικές εισηγμένες εταιρίες, μικρομεσαίες μη εισηγμένες, state-owned κ.ά.).
23. Αναμόρφωση των διατάξεων αναφορικά με τα ανεξάρτητα μέλη ΔΣ για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και ανάπτυξη εργαλείων συγκριτικής αξιολόγησης πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης.
24. Ανάπτυξη προτύπων λειτουργίας των ΔΣ και Επιτροπών Ελέγχου.
25. Οργάνωση δράσεων αλλαγής της επιχειρηματικής κουλτούρας

Εταιρικοί μετασχηματισμοί

26. Αντιστοίχιση διατάξεων με το πλαίσιο των φορολογικών κινήτρων.
27. Διατήρηση της προστασίας των δικαιωμάτων των πιστωτών κατά την παροχή εγγυήσεων
28. Διασφάλιση προστασίας δικαιωμάτων εταίρων σε περιπτώσεις α) διαφωνίας κατά τον μετασχηματισμό και β) πώλησης μετοχών χωρίς υποχρέωση της εταιρείας για αγορά (κατάχρηση δικαιώματος- συρρίκνωση δικαιωμάτων μειοψηφίας).
29. Αποσαφήνιση της έννοιας καθολικής διαδοχής των περιουσιακών στοιχείων (π.χ. προσωποπαγείς άδειες, άδειες ασφαλιστικών επιχειρήσεων κ.ά.).
30. Ρητή κατάργηση αντίθετων διατάξεων και κωδικοποίηση όσων παραμένουν σε ισχύ.
31. Κατάργηση τέλους χαρτοσήμου στις δανειακές συμβάσεις αναδοχής χρέους, οι οποίες προκύπτουν κατά τη διάρκεια ή και μετασχηματισμών οι οποίοι ενδέχεται επιπλέον να συνοδεύονται από αναδιάρθρωση οφειλών.
32. Κατάργηση του ΦΣΚ στις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου που προκύπτουν κατά το μετασχηματισμό.
33. Εξαίρεση συμβάσεων μετασχηματισμών από υποχρέωση βεβαίωσης μηχανικού για μη ύπαρξη αυθαιρεσιών σε ακίνητο.

Δίκαιο αφερεγγυότητας – Πτωχευτικό δίκαιο

34. Θεσμοθέτηση μόνιμου «Εξωπτωχευτικού» μηχανισμού στα πρότυπα του εξωδικαστικού και προαιρετικής «γέφυρας» του με το εταιρικό δίκαιο, μέσω θέσπισης μηχανισμών έγκαιρης διάγνωσης και προειδοποίησης και παράλληλα μέσω εκλογίκευσης των ευθυνών διοικητών και στελεχών, ειδικά όταν η επιχείρηση βρίσκεται υπό αναδιάρθρωση
35. Μεταφορά της διαδικασίας εξυγίανσης εκτός των διαδικασιών της πτώχευσης και τοποθέτησή της σε στάδιο που προηγείται της στάσης πληρωμών.
36. Υποχρεωτική ηλεκτρονική τήρηση μητρώου πτωχεύσεων και διασύνδεση με ΓΕΜΗ και taxis.
37. Εκλογίκευση έμμεσης υπερπροτεραιότητας του Δημοσίου-πιστωτή και ισότιμη συμμετοχή του στις διαγραφές απαιτήσεων.
38. Ορθολογική φορολογική μεταχείριση των διαγραφών απαιτήσεων που προκύπτουν στο πλαίσιο των εξωδικαστικών, προ πτωχευτικών και πτωχευτικών διαδικασιών και επίλυση σχετικών φορολογικών αντικινήτρων και προσκομμάτων.
39. Εφαρμογή πραγματικής δεύτερης ευκαιρίας στα φυσικά πρόσωπα-διοικητές των νομικών προσώπων που έχουν πτωχεύσει ακόμα και όταν στερούνται πτωχευτικής ικανότητας.
40. Χρήση του τεκμηρίου της κακής πίστης και αμέλειας σαν προϋποθέσεις για την προσωπική και εις ολόκληρο ευθύνη των στελεχών και διοικητών, έναντι του κράτους.

Γλωσσάρι εννοιών

Δ18. Οι βασικότερες έννοιες του εταιρικού δικαίου	
Μορφές εταιρικών μετασχηματισμών	Οι εταιρείες μπορούν να υποβληθούν, ή να μετάσχουν, στις ακόλουθες μορφές μετασχηματισμών: α) συγχώνευση, β) διάσπαση και γ) μετατροπή. Πρέπει να έχουν έδρα στην Ελλάδα και να ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες εταιρικές μορφές: ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, ΟΕ, ΕΕ, κοινοπραξίες, ευρωπαϊκές εταιρείες του Κανονισμού 2157/2001, αστικοί συνεταιρισμοί και ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρείες. Δείτε πλήρες γλωσσάρι εννοιών εδώ .
Κεφαλαιουχικές εταιρείες	Ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν εμπορικό σκοπό (ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, Ετερόρρυθμη κατά μετοχές, Ευρωπαϊκή Εταιρία). Οι μέτοχοι και εταίροι δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου και δεν ευθύνονται προσωπικά για τις εταιρικές υποχρεώσεις, για τις οποίες ευθύνεται μόνο η εταιρεία με την περιουσία της ²⁵ .
Προσωπικές εταιρείες	Ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν εμπορικό σκοπό (ΟΕ, ΕΕ, αφανής εταιρεία, αστική εταιρεία, Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού). Για τα χρέη τους ευθύνονται παράλληλα, απεριόριστα και εις ολόκληρο οι εταίροι τους (ΟΕ) ή ευθύνεται περιορισμένα ένας τουλάχιστον από τους εταίρους (ΕΕ- ετερόρρυθμος εταίρος) και ο άλλος/οι ευθύνονται απεριόριστα (ομόρρυθμοι/οι εταίροι) ²⁶ .
Υπηρεσία Μίας Στάσης (ΥΜΣ)	Ορίζεται το ένα και μοναδικό σημείο στο οποίο μπορεί να απευθυνθεί ο ενδιαφερόμενος προκειμένου να πραγματοποιήσει πρωτότυπη σύσταση εταιρείας οποιασδήποτε νομικής μορφής. Περιλαμβάνει: α) τις Υπηρεσίες Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) των Επιμελητηρίων, β) τους συμβολαιογράφους ΥΜΣ και την γ) ηλεκτρονική ΥΜΣ (e-ΥΜΣ).
Εσωτερικός Έλεγχος	Είναι μια ανεξάρτητη συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να ελέγχει και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά στην επίτευξη των σκοπών της επιχείρησης υιοθετώντας μία συστηματική, τεχνοκρατική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης.
Επιτροπή Ελέγχου	Πρόκειται είτε για ανεξάρτητη επιτροπή είτε επιτροπή του ΔΣ της ελεγχόμενης οντότητας και αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ και μέλη που εκλέγονται από τη ΓΣ των μετόχων της ελεγχόμενης οντότητας. Μεταξύ άλλων, παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και υποβάλλει συστάσεις ή προτάσεις για την εξασφάλιση της ακεραιότητάς της, παρακολουθεί τη διαδικασία και τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Εταιρείας και παρακολουθεί και επιθεωρεί την ορθή λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.
Εταιρική Διακυβέρνηση	Περιλαμβάνει το σύνολο κανόνων που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ της διοίκησης μιας εταιρείας, του συμβουλίου της, των μετόχων της και άλλων ενδιαφερομένων μερών.
Κώδικες Εταιρικής Διακυβέρνησης	Πρόκειται για μη δεσμευτικές αρχές, πρότυπα ή καλές πρακτικές που εκδίδονται από ένα συλλογικό όργανο και σχετίζονται με την εσωτερική διακυβέρνηση των οργανισμών.
Αφερεγγυότητα	Η κατάσταση δυσχέρειας ικανοποίησης οικονομικών υποχρεώσεων.
<u>Οι ορισμοί αποτελούν ελεύθερη απόδοση των εννοιών με βάση σχετική νομοθεσία, ερμηνευτικές εγκυκλίους, νομολογία και βιβλιογραφία και σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύουν τον ΣΕΒ ή τους συντάκτες του παρόντος δελτίου και δεν αποτελούν τεκμήριο συμμόρφωσης με τη σχετική νομοθεσία.</u>	

²⁵ Ν. Κ. Ρόκας, Εμπορικές Εταιρείες

²⁶ Άρ. 249 επ. Ν. 4072/2012

Χρονολόγιο

Δ19. Οι ημερομηνίες-κλειδιά του εταιρικού δικαίου στην Ελλάδα	
1920	Ν. 2190/1920 περί ΑΕ
1955	Ν. 3190/1955 περί ΕΠΕ
1980-2000	Διάφορα νομοθετήματα για ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου των ΑΕ
1993	ΠΔ 279/1993: Ενσωμάτωση της 12ης εταιρικής Οδηγίας και δημιουργία Μονοπρόσωπης ΕΠΕ
2000-2007	Διάφορα νομοθετήματα για απλοποιήσεις σε σύσταση και δημοσιότητα των ΑΕ
Μάιος 2002	Ν. 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση
Δεκ. 2005	Ν. 3419/2005: Σύσταση Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) και εκσυγχρονισμός της Επιμελητηριακής Νομοθεσίας
Ιουλ. 2007	Ν. 3588/2007: Πτωχευτικός Κώδικας
Αυγ. 2007	Ν. 3604/2007 για την αναμόρφωση του ν. 2190/1920, ενσωμάτωση των Οδηγιών 2006/68/ΕΚ και 2003/58/ΕΚ
2007-2017	Διάφορα νομοθετήματα για τους ενοποιημένους λογαριασμούς των ΑΕ και το ΓΕΜΗ
Ιούν. 2010	Ν. 3853/2010 για τη σύσταση ΕΠΕ σε μία ημέρα και απλοποίηση διαδικασιών σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών
Απρ. 2011	Έναρξη λειτουργίας ΓΕΜΗ
Σεπτ. 2011	Ν. 4013/2011: Αντικατάσταση διατάξεων Πτωχευτικού Κώδικα περί συνδιαλλαγής από τη διαδικασία εξυγίανσης
Απρ. 2012	Ν. 4072/2012: Εισαγωγή της νέας εταιρικής μορφής της ΙΚΕ και καθορισμός ρυθμιστικού πλαισίου για τις ΟΕ και ΕΕ, αναβάθμιση θεσμού της εξυγίανσης <i>Σημ.: Οι προσωπικές εταιρείες ρυθμίζονταν από λιγοστές διατάξεις του Εμπορικού Νόμου (βασισμένου στον γαλλικό εμπορικό κώδικα του 1807), σε συνδυασμό με τα άρθρα 741-784 του Αστικού Κώδικα περί αστικής εταιρείας (κατά αναλογική εφαρμογή) και τα άρθρα 62-77 του Αστικού Κώδικα περί νομικών προσώπων</i>
Μάιος 2013	Ν. 4156/2013: κατάργηση ελάχιστου κεφαλαίου στη σύσταση ΕΠΕ
2013-2016	Διάφορα νομοθετήματα για την τροποποίηση του νόμου των ΙΚΕ
Νοέ. 2014	Ν. 4308/2014: Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις
Δεκ. 2014	Ν. 4314/2014: Ορισμός ΓΕΜΗ ως μοναδικό εθνικό τόπο εμπορικής δημοσιότητας και κατάργηση διπλής δημοσιότητας
2014-2018	Διάφορα νομοθετήματα για το πτωχευτικό δίκαιο
Ιουλ. 2016	Ν. 4403/2016: Ενσωμάτωση Οδηγίας 2013/34/ΕΕ για το χρόνο δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων και το διεξαγωγής της Ετήσιας Τακτικής ΓΣ

Δεκ. 2016	Ν.4441/2016: Απλοποίηση διαδικασιών σύστασης επιχειρήσεων και άρσης κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό και θεσμοθέτηση ψηφιακής πλατφόρμας e-ΥΜΣ
Ιαν. 2017	Ν. 4449/2017: Υποχρεωτικός έλεγχος των ετήσιων και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, δημόσια εποπτεία επί του ελεγκτικού έργου και λοιπές διατάξεις
Μάιος 2017	Ν. 4469/2017: Θέσπιση θεσμού εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων
Μάιος 2018	Ν. 4541/2018: Τροποποίηση του ν. 3190/1955 περί ΕΠΕ
Ιούν. 2018	Ν. 4548/2018: Αναμόρφωση του δικαίου των ΑΕ
Οκτ. 2018	Διαβούλευση σχεδίου νόμου περί εταιρικών μετασχηματισμών

Το παρόν συντάχθηκε από τον Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών του ΣΕΒ, αξιοποιώντας στοιχεία που παράχθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Μηχανισμός παρακολούθησης των αλλαγών και υποστήριξης των δράσεων ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας της βιομηχανίας», το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€362 δισ.

71% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.

48% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€61 δισ.

46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€3,3 δισ.**

42% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

200.000

11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€5 δισ.

20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,2 δισ.

26% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,1 δισ.

31% συνόλου****

*17.454 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2016 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

**σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

***% επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

****% επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

Τ: 211 5006 000

Φ: 210 3222 929

Ε: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles

Τ: +32 (0) 2 662 26 85

Ε: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ